

ELŐFIZETÉS

KELTÉNY:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyeztet 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, június 13

Pflanzer-Baltin hadserege átlépte a Dnyesztert.

Budapest, június 12. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

A Pflanzer hadsereg csapatai Dnyeszter és Pruth között ismét több orosz állást foglaltak el. Jezierzany és Meziska helységeket (Ober-tyntól északra) rohammal elfoglalták. Diadalmas csapataink Czernelieza felé nyomulnak előre és Horodenkától északkeletre átlépték a Dnyesztert. Zalescyk elfoglaltuk. Ez ellen a város ellen az oroszok este és az éjjel folyamán kétségbeesett támadásokat intéztek, amelyeket az ellenség igen súlyos veszteségei mellett mind visszautasítottunk. Egy közkezdő rohamra is tűzünkben teljesen összeomlott. Bukovinában az oroszoknak a Pruth melletti utolsó állásaikat fel kellett adniuk és csapatainktól erőiesen üldözve, nagy veszteségek között a határon túlra vonultak vissza. A Pflanzer-hadsereg tegnapi harcainak mintegy ötezer foglyot eredményeztek. A Dnyeszter felső folyásától délre a harc még tart. Oroszoknak egy Stanislaw ellen intézett ellentámadását vissza utasítottuk. Zuravnot, amely helységet orosz erősítések érkezése miatt kiűrtettük, tegnap a szövetséges csapatok ismét elfoglalták.

Olasz hadszíntér:

Kisebbségi ütközetek és tüzérségi harcok az Isonzo mentén egyre tartanak. Az olaszok a folyó keleti partján eddig csak Monteleonenál és Karfreitnél tartanak és oly pontokon, amelyek harcra való felkészülést igényelnek, vetették meg lábukat. Ellenséges csapatok tegnap reggeli szürkületkor Plava mellett megmérték a keleti part magaslatait, ahonnan azonban ismét leűzték őket. Karintiai határon csapataink Monte Paralba környékén lévő átjárók elleni ellenséges támadásokat visszautasították és megállították a hegyet. Olaszoknak azon kísérletei, hogy Monte Pianot ismét hatalmukba kerítsék, meghiúsult. Ellenség egyébiránt egyes határterületeken lassanként közelebb nyomul állásainkhoz. Így Cortina d'Ampezzóban Fiera di Primieróban és Borgoban áll. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Prasznisznál és Sohaczewnél újra támadnak a németek.

Berlin, június 12. A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Ellenség támadásait a dűnákban Nieuporttól északkeletre és Manekenswere mellett, Loreitó magaslat keleti lejtőjén, valamint Souchez környékén visszavertük. Az Eouristól északra (Labirinth) folyt szuronyharcban a franciák tegnap két ízben friss erőkkel támadtak. Délután sikerült az ellenséget állásainkból teljesen kivennünk. A franciák este megindított új előretörése gyalogsági tűzünkben összeomlott. A visszaömlő ellenség nagyon jelentékeny veszteségeket szenvedett. Sarreanél (Heburthertől délkeletre) hátsó állásainkból ismét előre nyomulunk.

Keleti hadszíntér:

Dubissa mellett Zoginia és Betigola környékén az orosz előretörések meghiúsultak. Prasznisznától északra csapataink támadtak és rohammal elfoglaltak egy orosz hadállást, egy százötven oroszot elfogtak és néhány gépfegyvert és aknavetőt zsákmányoltak. Karoka mellett (fele uton Bolimów és Sohaczew között) betörtünk az ellenséges állásba és eddig ötven oroszot fogtunk el.

Délkeleti hadszíntér.

Przemysltól keletre a helyzet változatlan. Linsingen tábornok hadserege az észak felől egyik szárnya ellen nyomuló ellenséget megtámadta. Zuravnot, amelyet az orosz erők felvonulása előtt tegnapelőtt kiűrtettünk, ismét elfoglaltuk és ellenséget a Mlyniska melletti hídfőig (Zuravnotól és Zydaczowtól északnyugatra) vetettük vissza. Az ellenség támadásait Halicnál és Stanislawnál visszautasítottuk. Legfőbb hadvezetőség. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Gazdasági harmónia.

Arad, június 12.

Az átalakulások között, amelyeket a háború hozott magával, érdekes a megfigyelésre az a közeledés, amely az agrarizmus és a merkantilizmus között történik. Amikor még a fegyver nélküli harcokra idő és alkalom volt és amikor egymás között verekedhettünk, a társadalomnak két egymással szemben álló tábora gyülekezett ezek alatt a jelszók alatt. A harmónia, amelyet egyes kormányok „a különböző foglalkozási ágak között” teremteni igyekeztek, sohasem valósult meg. Az agráriusok túlzói elég nyíltan hangoztatták azt a felfogást, hogy a kereskedelemre, a közvetítő kereskedőkre voltaképpen nincs szükség; a kereskedők foglalkozása tulajdonképpen nem produktív, hanem az, szinte illetéktelenül, a termelő és a fogyasztó közé ékelődik és a maga haszna tulajdonképpen megrövidíti mind a kettőt. Sőt megkezdték azoknak az intézményeknek szervezését, amelyek végső célja a kereskedelem kiküszöbölése lett volna; a fogyasztási szövetkezetek, a szövetkezeti gabonáraktárak és hasonló létesítések. Sőt az a harc, amelyet a gazdatestületek a tőzsde ellen indítottak, szintén magán viselte a kereskedő-ellenes tendenciát.

Az új termés értékesítésének problémája körül a gazdák szervezetei most nyíltan eltérnek ettől az álláspontjuktól. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület, amely ma foglalt állást ebben a kérdésben, nem áll egyedül azzal a véleményével, hogy az új termésértékesítésnél a kereske-

dő osztály tevékenységére feltétlen szükség van és hogy a kereskedőket abból a nagy munkából, amelynek hivatása lesz az ország termésének megfelelő csatornákon át a kellő helyekre juttatása, a kereskedőket kizárni nem lehet. A gazdák tehát maguk se tartják helyesnek, hogy a termés valamely állami, bürokratikus intézményen keresztül legyen pénzértékre átváltoztatva, hanem elismerik, hogy annak forgalombahozatalával a legfontosabb szerep a kereskedőket illeti.

Lehet, hogy a gazdatestületeket ebben bizonyos önzés vezeti — noha olyankor, amikor az árak maximálva vannak és a maximális árak kijátékozása elé előreláthatóan szigorú korlátokat fognak vonni, — a kereskedőosztály közreműködésétől árdrágítást, magasabb gabonárak elérését várni alig lehet. De az érdekképviselők állásfoglalásának mindig a természetes, jogos önzés kell, hogy az alapja legyen, s ez is azt mutatja, hogy a kereskedők érdeke a gazdákéval, a termelőével nem ellentétes, hanem egymással kapcsolatos.

Mindenestre óhajtható lenne, ha az ellentétek kiegyenlítésének két üdvös következménye lenne. Az egyik a jövőre szól. Az, hogy ennek a belátásnak nyoma a későbbiekben is megmaradjon és mindörökké kiküszöböljön egy fölösleges társadalmi harcot. A másik azonban — és ez a fontosabb — a jelennek szól. A mikor a kereskedők és gazdák megtanulták, hogy érdekeik egymással össz-

hangban vannak, hozzák ezt összhangba a harmadik, legnagyobb számot képviselő tényezőnek, a fogyasztónak érdekeivel. A gazdák kapják meg termésük tisztességes árát, a kereskedő ne legyen megfosztva keresetétől, de mindkét osztály óvakodjék olyan igényeket támasztani, amelyek az amugy is nehéz helyzetben levő fogyasztó terheit növelnék. A fogyasztó: az ország. Semminő haszon, ha még oly törvényes formák között öltöztetik, nem jogosult, ha az a fogyasztó kárára épít. A fogyasztók érdekeinek, jogos szempontjainak figyelembe vétele, érvényesítése egészítse ki a harmóniát, amely a különböző foglalkozási ágak között a háboru hatása alatt, mégis kezd kialakulni.

Maximális árak a nagyváradai piacon.

Besszédék helyett cselekedetek. — Lehet védekezni az élelmiszer uzsora ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12.

Naivitás lenne azt vesztegetni arra, hogy a város élalmezési politikájának tehetetlenségét bizonyítsuk. Ami eddig a túrheterlen drágaság enyhítésére történt, eltekintve a rendőrség intézkedéseitől, Greén Nándor főkapitány akciójától, egyenlő a semmivel. Hiába akarják tagadni, a teoriákon nem vagyunk túl és a teoriák sikeresen agyonverik a praktikus irányu és célú gondolatokat. Víták azok vannak, senkinek panasza nem lehet a szóáradat ellen. De a sok szónak kevés a magja, kevés a megfogható, sőt még kevesebb a megehető benne.

Ennél a naivitásnál különösebb erőtlenségre mutat a városi vezetőség eddigi tevékenysége, ama tények mellett, melyekről nagyváradai tudósítónk értesít. Mig nálunk minden olyan érdekesopori a legmegalapozott védelemre talál

azzal a közönséggel szemben, amelytől él, addig Nagyváradon a hivatalos-apparátus, felismerve feladatát, senkit sem véd, csak a közönséget. Azt a közönséget, amely a háboruba küldte a családfenntartót, a férjeit és fiait, amely az államségélyből, a fix fizetésből és az óriási módon megerősként jövedelméből kénytelen megélni. Ha Nagyvárad cselekedeteit és a mi akadémiás vitáinkat összehasonlítjuk, akkor úgy tűnik fel magunk előtt, mint a gyermek, aki a kezét a Dunába tartotta, hogy a folyását megakadályozza.

Nagyvárad közgyűlése két napig vitalkozott a piaci drágaságról és harmadnap az élelmiszer uzsora leküzdésével megbízott Lukács Odón főjegyző már a következő hirdetményt tette közzé:

„Az élelmiszerek és egyéb elsőrendű szükségleti cikkek díjazásának megállapítása körül előfordulható visszaélések megállítására érdekében a városi tanács elhatározta, miszerint a rendőri büntetőbírószág által az árusítási visszaélésekkel elkövetett kihágás megítélésénél irányadóul tekintendő élelmiszerárak naponta állapíttassanak meg.

A tanács nevében és felhatalmazása alapján ezt a főjegyző s a vezetése alatt álló ügyosztály fogja foganatosítani. Felhívta tehát a tanács a főjegyzőt, hogy az időszakai élelmiszerek helyi piacokon való követelhető árait a termelés és fogyasztás, a kereslet és kínálat viszonyainak alapos megfigyelései mellett naponta állapítsa meg s azt a rendőrkapitány-nal és a rendőri büntető bírósággal közölje; a város közönségének pedig hirdapok útján s azonkívül piacokon táblákon történő felirással is hozza tudomására azzal, hogy a megállapított ár áthágása az 5600—1914. B. M. számú miniszteri rendelet alapján kihágást s 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtható.

Egyidejűleg elhatározta a városi tanács, miszerint a város élelmiszer szükségletének biztosítása végett az 1914. évi L. t.-e. 3. §. alapján felhatalmazást kér a m. kir. miniszteriumtól, hogy a kivinni szándékolt legszükségesebb élelmiszereket a szükséghez ké-

pest lefoglalhassa s azokat a városi tanács, illetve meghatalmazott közege által naponként megszabott követelhető legmagasabb áron közfogyasztás céljaira készpénzfizetésért megvásárolhassa. Nagyvárad, 1915. június 11. A tanács megbízásából Lukács Odón a. k. főjegyző.

Ehhez csatlakozik a következő hirdetmény:

Nagyvárad város tanácsának az 1914. évi augusztus hó 5-én kelt 5600. B. M. számú körrendeleten alapuló határozatához képest és az ezzel nyert felhatalmazás folytán az élelmiszereknek a város területén az 1915. évi június hó 12-én és 13-án követelhető árait az alábbiakban közlöm:

Saláta egy fő 3 fillér. Zöld borsó literje 60—70 fillér. Retek csomója 12—14 fillér. O burgonya 1 kiló 12 fillér. Uj burgonya 1 liter 28 fillér, 1 kiló 36 fillér. Kalarabé csomója (5 drb.) 8—10 fillér. Egy csomó hagyma, nagyság szerint 6—12—16—22 fillér. Egy drb. salátának való uborka, nagyság szerint 8—18 fillér. Egy csomó répa 8 fillér. Egy csomó petrezselyem 8 fillér. Egy csomó podluklevél 4 fillér. Egy liter pöszméte 50 fillér. Egy pár sovány liba, nagyság szerint 6—9 korona. Egy pár csirke, nagyság szerint 2—3 korona.

A felsorolt élelmiszerek árának ennél magasabban való megszabása az 5600—1914. B. M. számú rendelet 1. §-ba ütköző kihágási cselekménynek fog tekinteni s feljelentés esetén a rendeltetés megszegője ellen a kihágási eljárás meg fog indíttatni.

Az említett rendelet 4. §-a alapján a kihágás büntetése 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Tudomására hozom a vevőközönségnek, hogy azon árusító ellen, aki az előbb felsorolt élelmiszerek árait június hó 12-én és 13-án az előbb megállapított árnál magasabb összegben szabja meg, a feljelentést a piacon szolgálatot tevő rendőrközegek bármelyikénél megteheti. Nagyvárad, 1915. június 11-én. Lukács Odón, polgármester helyettes.

Tehát amint a tények bizonyítják, a helyi

Frigida.

A kis hadnagyot kihúzták az árokból. Nem volt benne élet. Arcán végigfolyt, oda is szaradt a véres sár, kék blúzán a szív tájáról vastag, fekete-vörös kendő függött: a megadult vér kendője. Egyik karja hátrafacsarodott, a másikkal most is görcsösen szorított valamit: egy marok földet. Akkor vágta ki az őt körmével a földből, amikor halálos sebbel, utolsó görcsessel hátrabukott az árokba. Roham közben történt. Fenn az árokparton csillogott a hadnagy kardja, amely kiperdült a holtraváló kézéből.

A két román legény kikutatta a zsebeit. Lapos aranyóra, kis pénztárca és egy jegyzőkönyv került elő sok más apróság között. Odavitték a munkásosztály tisztjéhez. A kövérkés, kelleti arcu tiszt hanyagul végignézte a tárgyakat, aztán intett: vihetik a fiut. Kicsit utána is nézett szánakozón, de fatólag. Hiszen már annyit látott ilyent. Egy halottal több. Egygyel? De hiszen van itt még száz is, újabb száz is. A legények szorgalmasan hordták.

Sok minden került elője. Kis csomócskák: arias és paraszti tárgyak, mienk, oroszoké egyenesen, ahogyan sorra jött. Nézegette őket közömbösen és tekintete egyre viaszatást a kis hadnagy holmijához. Leült az árok sáros mellvédjére, fölvetve a földről a kis jegyzőkönyvet. Levél csuszott ki belőle: fehér sima papíros, a melyre egyenes hosszú sorokat szántottak a már halott férfiköz energikus rándulásai.

Egy halott ember félbemaradt levele... Vajjon mit írhat, kinek írhat? Szórakozottan belepislógott és azután egyszerre úgy elmélyedt az olvasásban, hogy elfeledkezett embereiről, halott katonákról, nem hallotta mormoló fecsegé-

süket, egykedvű vihogásukat a szomorú sirse-regek fölött.

...Frigida — írta volt a halott hadnagy — én csak ezzel a névvel szólítom. Ezt a nevet én adtam magának, ezt a nevet mástól nem hallja, ez már valami, ami belőled az enyém. Az első, amit elvehettem, az egyetlen, amit eddig elvehettem belőled: a neved volt. Frigida vagy ma még, mert hideg vagy bársenyos szemű szépem; Frigida vagy, mert nem tudsz hazakölni és mámorokról, életről és halálról semmit. És nekem Frigidám leszel emlékül, drága, kincses emlékül azután is, ha már kigyujtottam lelkedben a tüzes naplángok máglyáját, ha már megtanítottalak egészen arra a bűbájra, amelynek most még csak első cseppjeit kóstolod.

Ma messze vagyok tőled. De nem messzebb, mint akkor, amikor egy óra alatt hozzád röptethetett volna a vonat és én úgy se mehetttem. Távol vagyok, de úgy érzem: mégis közelebb hozzád, mint ezelőtt. Levélked, amely idejött, reámtalált, finom kis irásod, amely bájos, reszkető tükörképe kezd lenni az én szavamnak, levélked azt árulja el nekem, hogy szívecskéd kezd átfarmalódni, véreden áttűntet valami neked eddig ismeretlen láng. Közeledek hozzád, ujjaim közt tartom lelked agyagját, amely puháv, engedelmesen alakul, idomul azzá, amivé alkotni akarom. És olyat akarok belőled alkotni, hogy büszkébb lehessen erre a munkámra, mint minden egyébre.

Emlékszel-e: mi voltál, amikor utammal kereszteződött kis ösvényed? Nem régen volt és úgy tetszik: esztendőnk multak el azóta. Nem régen volt és biztos, hogy újjászületél azóta. Akkor kicsi, bohó, tréfás leányka voltál és ma

már nem vagy olyan kicsi; lelked megnyílt, szárnyakat bont és gondolatokat érlel; inkább szomorú vagy mint bohókás, inkább csüggedt, mint tréfát-szerető. És ezt már én hoztam neked. Szemredre, amely az enyémbe nevetett, fátyolt borítottam, ajkadra, amely fölnyitva, líhegőn mosolygott az életbe, szigorú vonást véstem és arcodról elloptam az eleveniséget. Megtanítottalak szenvedni, megtanítottalak arra, hogy a szenvedés maga is gyönyör és nincs isteni mámor, nincs teljes megittasodás anélkül, hogy a szomorúság keserű fülszere ott ne lebegne a felszítón, mint bódító illatos párázat. És megtanítottalak arra, hogy az a szenvedés, az a gyötörődés, amelyet ketten egymásért viselnek: ez már a boldogság tornája.

És még sok minden mást meg kell tanulnod Frigidám, szép, naiv, csillámló jégesapom! Ne mondd, hogy nem vagy az; ne tiltakoz! Tudom: mit mondanál most, ha meghallhatnám a szavad: hogy miért nevezlek Frigidának, fagyosnak és jégnek, amikor épen te jöttél hozzam leánytalanul, kitárt szívvel, vallo-mással, hódlatlaltal! Igaz; igazad van. Ábrándos boldví'ágos könyvek megrontottak, romantikussá tetted és azt hitted, hogy új modern romantika rózsavízre lesz az, amivel ez a regényke beillatosít. És erős, megbódító, erőszakos, parancsoló parfümöt találtál a szehid rózsavíz helyett. Frigida voltál; megismertelek, hiszen nem volt egyetlen őszinte remegésed, egyetlen belülről fakadó lángolód. Frigida voltál, biztosan tudtam ezt, amikor vakmerő, követelő csókra nem szédültél meg, nem omoltál el. Akkor neveztelek Frigidának és akkor határoztam el, hogy így, ahogyan vagy, nem kelesz nekem. Előbb újá akarlak alkotni, istened akarok lenni, aki a maga képe mására

hátságnak is vannak eszközei, törvényes eszközei, az élelmiszer uzsora ellen. Neki is módjában áll a közönség jogos panaszai értelmében eszelekedni és nem várva meg, míg a kormány országosan rendez vagy nem rendez egyes kérdéseket, hanem belátja, hogy ma többet ér a megtakarítható garas, a holnapi koronánál.

Nagybecskerekéről jelentik: A rendőrhatalóság a belügyminiszternek 8600-1914. számú rendelete alapján a vásárló közönségnek, az élelmiszernek, a kofáknak tudomására adta, hogy a piaci élelmi cikkek árait a következőképp állapította meg:

Kenyér kilója 46 fillér
Tojás 3 darab 20 fillér
Halak: kecske 2 korona, székely 1 korona 60 fillér, ponty 1 korona 60 fillér, apró 50 fillér különként.

Csirke, élőszuliban különként 1 kor.
Liba, ruca, tyúk kilója 1 kor. 20 fillér
Liba, ruca, tyúk, hízott kilója 1 kor. 60 fillér
Galamb kilója 50 fillér
Bárán élőszuliban kilója 1 kor. 20 fillér
Sertés élőszuliban 1 kor. 60 fillér
Borjú élőszuliban 1 kor. 30 fillér
Marha élőszuliban 1 kor. 20 fillér
Burgonya tavalyi kilója 12 fillér
Burgonya új kilója 20 fillér
Zöld borsó kilója 40 fillér
Cseresznye (válogatott) kilója 50 fillér
Saláta fejenként 4 fillér
Zöldség csomója 6 fillér
Hagyma csomója 4 fillér
Tej literje 24 fillér
Tejfel 2 deciliter 20 fillér

A fenti árakat a rendőrség szigorúan betartja és az ellenük vétőket 5 napi elzárással és 200 korona pénzbüntetéssel sújtja. Tilos a kofáknak délelőtti vásárolni vagy tízenként óra előtt árusítani. Az ez ellen vétők szigorúan büntetettnek.

Szabadkáról jelentik: Szabadka város tanácsa a nagy drágaságra való tekintettel megállapította az élelmiszerárak maximális árát. A maximális árak megtartásának ellenőrzésére polgárőrséget alakítottak, amely a piacon inspekciónak tart.

teremt és lelkét leheli beléd, azután elveszlek, azután már ugyis adva-adod, vetve-veted magadat karomba.

Tudod szép Frigidám: egy kicsit mindig magamat szerettem és benned is magamat, az én alkotásomat fogom megimádni. A szenvedések, amelybe sodortalak — mert tanult meg elhinni, hogy az életünkbe szakadékokat tépő és sziklákat görgető sors is én vagyok a te számodra — a szenvedések kiizzítják belőled a hétköznapi egyszerűséget, mindent. És máris látom: képessé tettelek új érzések, bonyolódottak és raffináltak befogadására. Édes Jóm, édes Énem, Frigidám te, tanult szorgalmasan. Tanult meg, hogy lelkednek nem szabad egyszerűnek lennie. — szíve kell gyűjtene benne minden színt, minden hangulatot és minden érzést és össze kell hangolnod a lelkedet az enyémmel. Hogy szomorú lehess, amikor annak kívánlak, mámoros, amikor így szomjazlak, ragaszkodó, ha ezt szeretném és naiv gyermek, ha ilyennek gondolalak.

Látod: te már egy kicsit én is vagy. Itt a kizökkent életben érzem ezt. Ugy küldöm innen hozzád a gondolatokat pihenő percekben és órákban, mintha elhagyott részemhez szállnék. És tudom, hogy ezek a gondolatok beléd jutnak, meglobognak és beszélnek hozzád helyettem a szenvedés mámoráról, a boldogság kinjéről, ezek megszűnjék neked titkolt titkokat, ezek a gondolatok befédgetik a tudását annak, hogy én most a csendes táborozásnál, ahonnan nemsokára a zajos fegyvertűzbe indulok, itt, most, miközben utolsó szöveget papíromra írok, itt, innen el-küldöm gondolatom újait hozzád, lassan, fontolgatva körül-fonom kihavasodó testedet, csókokkal csipkém

A sebesült utolsó sóhajtsa.

— Adatok, megfigyelések az Aradon meghalt harcos katonákról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12.

Valóságos hőskölteményeket olvastunk már arról, hogyan viselkedik a monarchiabeli és a német katonák a harcok során, az ágyú, vagy a gépfegyver mellett. Tudjuk, hogy a magyar, a német és az osztrák egyformán hőstud lenni, ha hazájának védelmére rendeli ki a sors. Arról azonban, hogy miképpen válnak meg az élettől, mi az utolsó szavuk, mi a végső sóhajtsuk, még nem igen olvastunk.

Aradon, az itteni temetőben sajnos, elég számban vannak olyan harcosok, akiket itt váltott meg földi szenvedéseitől a könnyőreles halál. Több száz katona pihen az aradi, hősk temetőjében; ezeket már az itteni kórházakban érte utól szomorú végzetük.

— Hogyan viselkedtek halálos ágyukon a sebesültek?

Ezzel a kérdéssel fordultunk azokhoz az aradi ápolónőkhöz, akiknek az a szomorú szerep jutott, hogy elfogadják a haldokló katona utolsó sóhajtsát és — amennyire lehet — teljesítsék végső kívánságát.

— Ahány haldokló van — mondta az aradmegyei kórház egyik régi kitanuló ápolónője — annyiféleképpen hal meg. Van olyan is, aki úgy mulik ki, mintha nem ismerné a szenvedést. Ebben nem lehet különbséget tenni magyar, orosz vagy német között. Volt például nálunk egy erős vörös ördög. Száznyolcvanhat centiméter magas volt és olyan erő lakozott benne, hogy a márványt is kétféle tudta volna repeszteni. Ennek hasába volt és a fájdalmat egyáltalán nem állotta. Folyton morium-injekciót kellett adni neki, mert kiabálásától különben nem tudtak volna aludni a kórházban. A huszonkettedik morium-injekció közben mult ki. Azt motyogta utolsó perceiben, hogy szeretné, ha oda temetnék el, ahol megsebesült. Ezt a kívánságát persze le-

zem körül a válladat, csókokból fonok a derekadra övet, csókokkal iszom fel hajad illatát, szemad sugárát, ajkad mézét, életed életét... Frigidám, mire mindezt megtanultod, megérted, már csak a multa emlékeztetőül beszélhetek Frigidának, akkor már — remélem, hiszem és akarom — akkor (bár megszentelve is hamvas, kipattant bimbóként jössz elélem) — époló okos, rossz, pokoli, szenvedéses és mindentudó leszel mint én Frigidám...

A kövérkés tiszt bódultan, káprázó szemmel nézett fel a hiszterikus levélből. Milyen ostobaság — gondolta dühösen — milyen ostobaság a harcok lázában, ezer halála közt ilyesmiket firkálni. És egyenkor édes ájulás-sal gondolt egy soha nem látott nőre: arra: Frigidára, akiből asszonyt, nagyszerűt, forróvérűt teremtett már-már az a bolond, az a varázsló, az a halott... Vajjon, vajjon ki lehetett Frigida és ki volt emez??

Kikutatta a tárcát. Névjegyek voltak benne... Iró... O! Esee! — szisszent föl a haldokló temetését vezénylő tiszt — egy modern író! És Frigida, Frigida talán nincs is, nem is egyéb, mint fantázia, egy halott fantáziája, fantázia, akit már-már ő is megkívánt itt életutáni vágygal a halál óriási sarlóján... Ostobaság!

Ledobta a tárcát és emberei után nézett, akik már a hatodik lövészárk táját tisztogatták a holtaktól. A levelet, a Frigidának szólót, a fantasztikus elkapta a szél és meghengergette a sárban, a vérben...

Rendre.

hetetlen teljesíteni, mert Aradról Gredokba nem szállítanak holttestet.

— Soha se felejttem el azt a tiroli kedves, huszonegyesztendő huszárönkéntest, aki esontöréssel került hozzánk. Eleinte nagy fájdalmait és lázait voltak. Ha harminckilenc fokos láza volt, elkezdett zokogni, hogy ő már meghalt és táviratozzanak az anyjának. Ha már nem találta élve az anyját, akkor mondtuk meg neki, hogy ő okvetlenül a lovával akar egy sírban nyugodni. A szegény fiúnak megvolt hát ez „utolsó kívánsága”, de annak végrehajtására itt nem került sor. Tőlünk egészen távol volt, de úgy tudom, hogy legutóbb Stryjnél el-esett.

— Érdekes, hogy a legtöbb fiatal ember, ha halálutójában eszméletlenül van, az édesanyját hívja. Volt olyan is, akinek már nem élt az anyja. Ez viszont úgy érezte, hogy a mamája hívja őt.

— Megyek már, jó mamám, azonnal megyek, — motyogta könnyes szemmel.

— Azt is érdemes fölemlíteni, hogy egy prágai iparos miképpen viselkedett halálos ágyán. Napokig haldoklott és folyton azt hangoztatta, hogy a feleségét, meg négy gyermekét hozsák ide. Amikor az utolsó perceket élte, hamar sórt kért. Hoztunk neki egy üveg sórt; kiitta és azt mondta:

— Ha meghalok, ne értesítsék halálomról a családomat. Hadd higgyék, hogy valahol a harcokban vagyok, hadd reménykedjenek.

Pár perc múlva kiszenvedett.

A liceumbeli kórházban történt dolgokról ezt mondták nekünk:

— Kevés olyan haldokló akadt, aki öntudatánál van. Rendszerint olyan magas a láz, hogy nem tudnak magukról. Ilyenkor persze félrebeszélnek. Az ilyen haldoklókat csak nem kivétel nélkül a harcok képzelik magukat és valósággal csatározni képzeleiben. Van olyan is, akit le kell kötni, mert rohamra akar indulni és fojtogatja a szomszédját. Érdekes volt az a karlsbadi fiatal kereskedő, aki tudósebével haldokolt. Már egészen öntudatlan volt, amikor egyszerre csak magához tért, felült és tükröt kért. Adtunk neki. Megnézgette magát a tükörben, aztán hátra dőlve mondta: „Még vagyok magammal elégedve. Nyugodtan halok meg”.

— A román szemérménybéli kórházban — meséli az egyik ápolónő — haldoklott egy csongrádi földesgazda. Azt mondta: szeretne egy szegény leányt boldoggá tenni. Sürgőnyözzenek Csongrádra, hogy a legszegényebb, de tisztességes leányt azonnal küldjék Aradra, szeretne vele megesküdni és huszonhat hold földjét ráhagyni, mert a haldoklóknak senkije sincs. Két nap múlva az anyjával beállított a kórházba egy tiszta, de csunya fiatal leány. A községi bíró küldte őt, Kovács Verát, hogy Szűr-Szabó János — a haldokló tegye feleségévé. Szegény leány elkésett, a jószívű Szűr-Szabó János már holtan feküdt.

A várbeli kórházban a legtragikusabb halállal Verivov orosz őrmester mult ki. Még mult év októberében került ide és akkor mind a két lábát amputálni kellett. Csodás nyugalommal tűrte a fájdalmakat. Az orvosok is mindent elkövettek, hogy megmaradjon az életnek. De nem volt megmenthető. A sok vérvesztés következtében néhány nappal azelőtt meghalt. Az ápolónők föléje hajoltak, amikor haldokolt.

— Kíván valamit? — kérdezték tőle.

— Igen — nyögte a hónapokig szenvedett orosz katona — azt kívánom, hogy Miklós a mi csárunk úgy haljon meg, mint én.

Még a gyerekek is...

*

Amint az utcán megyek, megfigyelem a járókelők egymásközi beszédét. Az asszonyok szörnyülködve fakadnak ki a drágaság ellen. Ezen nem csodálkozom. Megtették ezt akkor is, amikor még 40 fillér volt egy kiló nullás liszt és amikor a zöldséges szerbtől 40-50 fillérért annyi mindent össze lehetett vásárolni, hogy nem bírták hazacipelni egy szatyorban. A nagy drágaságról nyög most a férfi is, aki azelőtt bizony észre se vette, hogy mennyi hus, milyen kenyér kerül az asztalra. Nem tudta mennyi kenyér fogy el naponta és hogy a háztartás körül mi mindenre van szükség. Most bizony tudja ezt a férfi. Jól tudja, hogyha az asszony csak egy negyed kiló húst vesz, ez már két korona kiadást jelent. Egy negyedkiló hus! Hát mi ez? Kinek adjon először is belőle a háziasszony? Egy fél kilóra pedig bizony nem jut ott, ahol a hivatalnok férj 500 koronás fizetése a felére redukálódott. Hol van még a többi kiadás? Mert lakni csak nem lehet az utcán és a háziur nem adhatja potyán a lakásokat... Most az a fogalom, hogy „spórolni” — meghalt teljeren... Hol kezdjen az ember spórolni? Tej csak kell! Sőt az embernek örülnie kell, ha drága pénzért tejhez tud jutni. Az ebédén sem lehet „csak úgy” keresztülfutni... Ebédelni muszáj. A gyomor nagy ur és semmiféle tekintettel nincs a mostani szörnyű viszonyokra. Az uzsonnát még valahogy el lehet svindlizni... De a vacsoránál annál jobban érezteti hatalmas gőgjét a gyomor. Ah, a vacsora gondja kin a szegény háziasszonyra nézve. A friss vacsora megfizethetetlen, a hideg vacsora mérgeződrága, de legalább tüzelő nem kell hozzá...

Két kisleányt láttam az utcán. Szorosan egymásba kapaszkodtak. Az egyik nyolc, a másik tíz éves lehetett.

— A mamám azt mondta, hogy beleőrül ebbe a helyzetbe — mondta a nagyobbik.

Ott mentem épen a hátuk mögött és oly hangosan beszélgettek, hogy a szavakra figyelmes lettem.

— Az én mamám meg mindig sir. Már alig lát. De azért mindig varr. Pedig alig fizetik meg ezt a hadimunkát. Pár fillért kap minden darabért. Egy nap alig keres többet, mint egy forintot, pedig olyan sokat dolgozik. Sokszor még éjzaka is varr. A papám Krakóban fekszik egy kórházban, az egyik kezét széjjeltépte a srápnál. Nem is tudom, mi lesz majd velünk. Mert egy kézzel a papám nem tud majd varrni. Pedig olyan sok „Kundschaft”-ja van.

— Ti boldogok lehettek még — szól a nagyobbik. — Mit szólunk mi? Az én papámról semmit se tudunk. Nyolc hónap óta nem ír. Azok a levelek, amit a mamám írt a papámnak, visszajöttek és rá volt írva, hogy „eltűnt”.

— Akkor biztosan hadifogoly — feleli a kisebbik.

— Hiszen csak tudná a mama, hogy hadifogoly, akkor könnyebb lenne a sorsa. De nem tudunk semmit. A mamámra már alig lehet ráismerni. Olyan sovány lett, olyan keveset beszél, ha meg beszél, leginkább csak azt mondja, hogy beleőrül... A te mamád legalább tud varrni és keres pénzt. De az én mamám nem tud varrni. A segély, amit kapunk, az nagyon kevés. Abból nem lehet megélni. A nagymamám falun lakik és az küldözget mindenfelé nekünk. A mama mindig írja nagymamának, de küldjön semmit, hisz neki is kell, de azért a nagymama küld. Jól is teszi, hogy küld, különben meghalhatnánk éhen.

Egy kis ideig szótlanul haladtak tovább. A nagyobbik a zsebébe nyúlt és egy 10 fillérest húzott elő.

— Nézd, ezt a Laura nénitől kaptam. Szeretnék venni valamit.

— Épp itt van egy cukros — szól a kisebbik.

— Hogyisne, majd cukrot veszek! Olyan szeretnék venni, amittől jóllakhatnék. Tudod mit szeretek én nagyon? A virslit nagyon szeretem.

— Hát akkor vegyél azt.

— Ha lehetne! Egy fél virslire sem elég a 10 fillér. Azelőtt bizony egy egészét kaptam ennyire. Most 22 fillérbe kerül egy egész. Hát akkor ugye, hogy nem vehetek. Pedig szeretnék már valamit enni, mert úgy korog a gyomrom. Olyan rossz, mikor korog a gyomor, ugye?

— Bizony az nagyon rossz. De mit is lehetne venni azért a 10 fillérért? Zsömlét nem lehet kapni, pedig istenkém, milyen jó is a friss, ropogós zsömlé. Most csak azt a rossz kukorica-kenyért kell enni. Én nem bánom, ha meg is ver az istenke, hogy a kenyérre azt mondom, hogy rossz, de bizony nem jó.

— Miért is van ez a háború? — fakadt ki most keserűen a nagyobbik és savanyu szecet nyúlt korgó gyomrához.

— Bizony a háborúra én is haragszom — szól a kisebbik. Azelőtt milyen jó volt nekünk. Itthon volt a papám. Vasárnap kimentünk a ligetbe. Én felültem a ringlispilre, aztán kaptam óriási sésékifit...

— Én is kaptam — tormás virslivel, — vágott közbe a nagyobbik lányka és arccsokáján olyan fájdalmas árnyalat vonalt végig, mint mikor egy felnőtt vigasztalhatatlanul gondol vissza a boldog, a gyönyörű múltira...

Szegény kicsi lányok! Együtt szenvedtek most ti is a nagyokkal. A szomorú jelen mindenkivel érezteti, hogy nehéz most az élet!

De majd! Majd! Egyszer boldogok lesztek... Apátok küzdelmét, anyátok fájdalmát majd jóvá teszi nálatok a — Jövő. Tietek a Romány, az Élet, ti még nagyon nagyon boldogok lehettek kicsi emberek...

Lia

Románia és a Dardanellák birtoka.

— Románia közös érdekei a monarchiával és Németországgal. — Egy bukaresti egyetemi tanár tanulmánya. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12.

A romániai közvéleményt rendkívüli mértékbe foglalkoztatja az a kérdés, hogy mit akar az entente a Dardanellák esetleges elfoglalásával. Romániának ugyanis igen nagyfontosságú érdekei fűződnek ahhoz, hogy ez a tengerszoros olyan hatalom kezében legyen, amely a román mezőgazdaság és erdőszet termékeinek a világpiacokon való értékesítését, amelynek egyetlen lehetősége a Dardanellákon keresztül vezető olcsó tengeri út, semmiképpen nem akadályozza. Meg lehet állapítani, hogy a mérvadó román körök a Dardanellákat egyik entent hatalom birtokában sem látják szívesen és attól tartanak, hogy ennek esetleges bekövetkezése a román gazdasági életet mérhetetlen csapással sújtaná. Ezt a felfogást igen világosan fejejt ki N. Basilescu bukaresti egyetemi tanár, a román parlament tagja, egy most megjelent tanulmányában.

Én azt hiszem — mondja a befolyásos román politikus — csatlódnak azok, akik azt állítják, hogy a keleti kérdés összefügg a törököknek Európában való megjelenésével. Mag vagyok róla győződve, hogy ma az európai és az ázsiai Törökbirodalom egészen el is tűnnék, a keleti kérdés még mindig fenn maradna és még inkább foglalkoztatná az érdekelt nemzeteket, mert a kérdés lényege továbbra is ugyanaz volna, mint eddig: a szabad hajózás biztosítása a Dardanellákon. Ez nemcsak Oroszországra nézve az élet és halál kérdése — amint Sassanow a Messenger tudósítója előtt kijelentette — hanem legfőbbképpen Romániára nézve, amelynek a szoros épp úgy a legfontosabb ka-

puja mint Oroszországnak. Bulgáriának meg van az útja a szabad tenger felé Dedeagacs-on át, Szerbia minden valószínűség szerint kikötőhöz jut az Adrián; Romániának tehát igen fontos érdeke, hogy a Dardanellákat továbbra is használhassa. Ez érdeke Ausztria és Magyarország, sőt Németországnak is, ahonnan a Dunán lefelé igen nagy szállítmányok jutottak a Fekete tengeren és a Dardanellákon keresztül a szabad tengeren.

Amíg a törökök voltak az urai ennek a tengerszorosnak, a szabad hajózás kérdése nem bírt nagy fontossággal, mert a szoros használatában érdekelt nagyhatalmak versenye és befolyása biztosította a szabad használatot. De mihielyt az oroszok ülnének be Konstantinápolyba, Oroszország ezzel Románia élete és halála feletti uralomra tenne szert, mert akkor zárhatná el szabad útját a tengerre, amikor akarná. Románia ezt egy pillanatig sem tűrheti és e tekintetben érdekei teljesen azonosak a központi hatalmakéival.

„Romániának és Bulgáriának — mondja Sassanow vizsgálat és megnyugtató gyanánt — nincsen oka a félelemre, mert a kereskedelem szabadsága a Boszporuson és a Dardanellákon keresztül mindenkire nézve egyenlően szabad lesz. Ha ezek a szorosok Oroszország kezében lesznek, csak akkor lesz valóban biztosítva a hajózás szabadsága.”

Bulgáriának lehet, hogy nincsen oka aggodalomra, mert hiszen van kikötője a szabad tengerre, de Romániának a Duna és a szorosok az egyetlen közlekedési utjai. Románia éppúgy mint Oroszország, mezőgazdaságának termékeit túlnyomórészt exportálja. Melyik román nem látja azt a veszélyt, amely Romániát fenyegeti? Hiszen elegendő lesz néhány ártatlan szóba bújtatott hajózási rendszabály és ezzel Oroszország, mint a szorosok ura, akkor fogja Románia mezőgazdaságát megfojtani és munkás lakosságának millióit a nyomorba indítani, amikor csak akarja. És ez mindannyiszor be fog következni, a bukaresti kormány nem lesz hajlandó olyan politikát követni, amelyeket neki Petrogradból fognak diktálni.

Nyilván ki merem mondani, hogy ha ebben a háborúban az elképzelhető legnagyobb hódítást is sikerülne keresztül vinnünk és ha megalkothatnók is a Nagy-Romániát, ez mit sem érne akkor, ha a szorosok Oroszország kezébe jutnának, mert hódításainkkal szemben állana az, hogy Oroszországnak politikai és gazdasági vazallusává lennénk.

Franciaország, Anglia és Oroszország mindent elkövet, hogy a világlegyensúlyban melléjük álljunk. De szabad-e ezt nekünk magténpi, amikor jutalmul ezért Oroszországtól — nyakláncot fogunk kapni?

Igen, Sassanownak igaza van, amikor azt mondja, hogy az Oroszbirodalom kapujának nyitva kell lennie, amikor ő akarja, de nem kevésbé érdeke ez mindazoknak az országoknak, amelyeknek a szorosok szintén kapui, és elsősorban Romániának, mert ez nemcsak Oroszországnak kapuja! Romániának, Ausztria-Magyarországnak és Közép-Németországnak egyformán megvan a joguk arra, hogy a kapuknak a kinyitását akkor kérjék, amikor arra szükségük van, de a Konstantinápolyra pályázó Oroszország ezt csak akkor fogja tenni, amikor a saját érdekei kívánják.

A dolgok feleletes szemléltéi esetleg csodálkozhatnak azon, hogy Románia miért nem csatlakozik be a háborúba. Pedig Romániának ezt Sassanow törekvéseinek ismerete után még kevésbé teheti, mint a háború ideje alatt bármikor. Oroszországnak a Dardanellákra való törekvése azt jelenti, hogy Románia kapujának akar az ura lenni, annak az egyetlen kapunak, amelyeken át a nagyvilággal közlekedhetünk; és ha a törekvése sikerülne, ezzel vazallusává tenne bennünket, ami reánk nézve a pusztulást, a halált jelentené. Románia nem írhatja alá saját halálát és a jövőt és ime, ez az oka annak, hogy a román közvéleményében marad!

Az aradi Széchenyi-gőzmalom főreszvényese: a Neuman Testvérek-cég.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

Az aradi malom ipari életben néhány nappal ezelőtt igen jelentékeny esemény történt: az aradi Széchenyi-gőzmalom részvényeinek felét eddigi tulajdonosuk, Tagányi Sándor dr., országgyűlési képviselő eladta a Neuman Testvérek aradi gyári cégnek, amelynek tudvalevőleg az egész Délmagyarországot és Erdélyt felölelő üzletkörrel bíró hatalmas malomtelepe van.

A Széchenyi-gőzmalom részvényei körül tudvalevőleg már évekkal ezelőtt tárgyalások indultak meg. Akkor a malom részvényeinek fele az aradi Kintzig-család tulajdonában volt s tőlük a Hatvany-Deutsch-cég szeretne volna azokat megszerezni. Mivel azonban nagy árdifferencia maradt közöttük, a vételt nem perfektuálták. Tudomásunk szerint mintegy másfél esztendővel ezelőtt a malompapírok jelentékeny része a Kintzig-családtól Tagányi Sándor dr.-hoz került.

A malomnak 1441 darab 400 korona névértékű részvénye van: Tagányi dr. ebből 720 darabot vásárolt meg, darabját 600 (más forrás szerint 800) koronáért.

A malomnak igen jó esztendeje volt 1914-ben és olyan osztalékot fizetett ez év elején, mint még soha. A telep jelentékeny üzleti forgalma és le nem becslhető haszna ismét fölkelte a Hatvany-Deutsch-család érdeklődését

és most már Tagányi képviselővel kezdtek tárgyalást a 720 darab részvény megvásárlása érdekében. A többszörös milliomos cég azonban újból kénytelen volt abbahagyni az alkudozást, mert magasnak találta az értékpapírok árát.

Kevéssel a tárgyalások megszakadása után az aradi Neuman báró cég és Tagányi között közeledés történt a részvények érdekében és rövid alku után a cég megvette a papírok darabját oly áron, hogy Tagányi megközelítően 288 ezer kor.-t nyert az üzleten. Más forrás szerint a vételár nem volt ily magas és Tagányi Sándor dr. csupán 180—200 korona hasznot produkált.

A szépen felszerelt ipartelepen így a Neuman Testvérek érdekeltsége rendkívül nagy, ami általános ipari és munkásfoglalkoztatási szempontból jelentős dolognak tekinthető. Azaz, hogy a Neuman-cég főreszvényese lett a Széchenyi-malomnak, egy csapásra megszűnik az a természetes üzleti versengés, amely a két ipartelep között éveken át kifejlődött s amely a két malom lelkiismeretes, fáradhatlan vezetéseinek természetes folyománya volt.

Értesülésünk szerint a Széchenyi-gőzmalom vezetésében változás most nem történik és egyelőre minden az eddigi keretek között marad.

Balta két levelet hagyott hátra. Az egyik levélben édesanyjától kért bocsánatot a neki okozott szomorúságért, a másik levelet a nyilvánosságnak szánta és ebben zavarodott lelkiállapotra valló hangon írja meg, hogy miért megy a halálba. Balta György utolsó sorai ezek:

— Hölgyeim, uraim! Onként halok meg, onként nőttem fel (és fel nőttem!) onként tanultam egy keveset, onként írom e sorokat s onként vétek véget az életemnek. Onként lettem katona is. Születésemnél nem kérdeztek, akarok-e születni, én sem kérdeztem most, akarjak-e a halálomat. Mikor lettem, jó mód-ban voltam, de aztán elvette tőlem mindent az idegenek. Gyengeségem elvette a lehetőséget, hogy hős lehessenek. Könnyelmű voltam, de nem nagyon; nem tettem semmit, de nem is vártak tőlem semmit. Aztán egy rossz szokásom volt, mindig szerelmes voltam azaz akartam szeretni, de soha nem szeretett senki. — Mégis van egy leány valahol, egy közeli helységben, aki szeret már hat éve. Halás vagyok neki, de mert nem lakott itt, nem voltam hű hozzá. Isten veled!

Néha irtam rossz szindarabokat és kezdő verseket. Ehhez is leány kellett. Volt! Ezt a leányt az aradi urileányok sorából vettem. Nem törődtem azzal, hogy szeret-e, csak irtam neki mindig verseket és egyre jobban szerettem. Sohasem beszéltem vele, csak mikor megismerkedtem vele. Akkor háboruba indultam, de nem tudtam elmenni odáig, mert beteg voltam. Bocsánat, aki mindig olyan vézna volt, mint én, az nem tud testének 80 kilójával 30 kilós súlyllyal hegyeket mászni.

Elmentem volna ismét szívesen hiszen legálabb ismét elbucuszhattam volna verseim Nagyszerű Ideáljától. És jött egy Muszka nevű őrmester, aki mert nem tohettem le a tiszti vizsgát, durván beleszólt a lelkivilágomba. Most, amikor ismét elindulhattam volna a háboruba s amikor verseim Nagyszerű Ideálját nagyon szerettem, 30 napi verseftet adtak és még más büntetést is kaptam volna. Tessék elképzelni, valaki szerelmes, a háboruba akar menni s az utolsó idejét a priesen töltse el! Erre én már nem vagyok képes. Hát már a priesen

kerültem lényegtelen esekélyesség miatt? Lehet ennél rosszabb is? Többet nem látalak édes... Isten veled Anyám, rokonaim, éljenek boldogul. En is boldog leszek, ha nem is hiszi el a Muszka őrmester ur! *Pá élet!*

Balta György a kórházban sem tért eszméletre és még délelőtt meghalt. Az öngyilkosságról a rendőrség értesítette a katonai hatóságot is, amely megvizsgálja, hogy mi történt Muszka őrmester és az öngyilkos őrmester között és mennyiben igaz az, hogy bizonyos bánásmód készítette halálra a különben kétség-telenül nem teljesen nyugodt lelkű fiatal embert.

Hatvan év óta vitás birtok.

(Két telekkönyvben szerepelt a Szigycsaka — A marospetresiek lázadása. — Döntött az aradi törvényszék.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12.

Hosszu évek óta folyik már nemcsak a per, hanem a szó teljes értelmében a harc Tótvárad aradmegyei és Marosberkes hunyadmegyei községek között egy 90—94 holdas földdarabért, amelyet Nagyszigycsának neveznek.

Valamikor régen a Marosnak Tótvárad határában Marosberkes felé egy patkóalakú kanyarulata volt, az a földrész, amelyet ez a kanyarulat határolt, a Nagyszigycsaka. Ez azért nevezetes, mert benne van úgy a tótvárad telekkönyvben és kataszterben, mint a marosberkesiben. Akkor tudniillik, mikor a tótvárad telekkönyvet készítették, a Maros még ott folyt a régi medrében s a folyó volt a határ, később azonban a Maros más irányt vett, a Szigycsákát már csak egy holt meder határolta s ezen az alapon belekerült a föld a berkesi telekkönyvbe.

A föld tulajdonképpen a Kászonyi családé volt s ennek 1850-ben történt kihalása után a kincstár szerezte meg magának megazálási uton. A kincstár azután a Maroson innen levő ottani földjeit 22000 forintért 1891-ben eladta a tótváradiaknak. A két község közt azonban a birtok miatt hosszú huzavona indult meg, amelynek során hol a berkesiek kerültek felül, hol a tótváradiak. A hosszú pereskedésnek, huzavonának úgy akartak véget vetni, hogy a vitás terület tulajdonának kérdését közigazgatási uton akarták elintézni s ebből a célból a hatóság mint választott bírót, a lippai járás főszolgabíráját delegálta 1904-ben. A főszolgabíró a tótváradiak javára döntött, a tótváradiak birtokba is vették a területet, de erre megjelentek a berkesiek, vasvillával, botokkal, puskákkal felszerelve, a tótváradiakat kiveték a földről, marháikat elhajtották, sőt egyes tótváradiakat megköltözve, mint hadifoglyokat cipelték a község házára. Ez a zendülés ettől kezdve három évig évenként megismétlődött.

A tótváradiak sommás visszahelyezéssel igyekeztek jogaiknak érvényt szerezni, ez sem sikerült. Végre hat év előtt rendes pert indítottak, amely sok szakértői szemle, iratok beszerzése, helyszíni kiszállás után végre ma került döntésre az aradi királyi törvényszék előtt. A királyi törvényszék Mészáros Dániel királyi törvényszéki bíró referálása után a tótváradiaknak adott igazat s nekik ítélte a vitás földet egész a holt Maros ág közepéig. Kötelezte a törvényszék Marospetres községet, illetve az alpersekként szereplő 24 berkesi lakost 5600 korona elmaradt haszon és 3000 korona per költség fizetésére.

„Pá élet!”

(Öngyilkos aradi önkéntes. — Bucuszik versei „Nagyszerű Ideáljától.”)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12.

Az aradi háziezrednek egy fiatal önkéntese vetett ma véget az életének és elhatározását utolsó soraiiban úgy indokolja meg, hogy a katonai hatóság részéről vizsgálat vált szükségessé annak megállapítására, hogy nem történt-e valami szabálytalanság az elkeseredett önkéntessel.

Az aradi Vas fürdőbe ma reggel fél hétkor egy fiatal, magas termetű, vézna katona állított be. — Önkéntesi karpaszomány volt a bluzán és örvetzői egy csillag a gallérján. Kádfürdőt kért és a hetes számú kabinba zárkózott el. Alig tíz-tizenöt percig volt egyedül a fiatal katona, amikor a kis fürdőt tegyverdurranás sája verte föl. A lövés a hetes kabinból hallatszott és a fürdőszemélyzete behatolva a kabinba vérbeborultán találta a fiatal önkéntest. Azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan Bittner Róbert kapitány és Prohászka László dr. inspekciós hatósági orvos ment ki az öngyilkosság színhelyére, de ott már előbb megjelent a közelben tartózkodott Hecht Arnold dr. tiszti orvos is.

Megállapították, hogy a halálra szánt fiatal ember nagykaliberű revolveréből egyetlen golyót lőtt jobb halántékába és a golyó teljesen átturta az agyvelőt, szétzúzta a szem idegeket. Az óriási vértöcsében eszméletlenül fekvő katonát az orvosok kórházba szállították. Ezalatt Bittner rendőrkaptány az öngyilkos tárgyaiból megállapította, hogy az önkéntes Balta György világosi 20 éves fiatalember, özvegy Balta Ilésné aradi román tanítóné fia, aki önként jelentkezett volt a háziezredbe és nemrég került haza Karánsebesről. Most osztották be egyik harctérre készülő menetszázadba.

Olaszország nem tud segíteni az entente-nak.

— Cadorna haditerve kudarcot vallott. — Angol-olasz alkudozások. —

— Távirati tudósítás. —

Bécs—Berlin—Róma, június 12.

A nizzai angol-olasz pénzügyi tárgyalások eredményét az egész olasz közvélemény feszült figyelemmel várja. Az angol feltételek a tárgyalások megindulásakor a következők voltak: 1. Az olasz vámbevételnek angol ellenőrzés alatt való kezelése; vagy pedig közvetlen állami adórendszer meghonosítása s ez adójövedelem elzálogosítása. 2. Megfelelő olasz csapatkontingens szállítása a flandriai és dardanellai harctérre. 3. Az olasz flotta offenzívájának sikeres megindítása. 4. Az olasz Adriai igények leszállítása a balkáni államok izgatott hangulatának lecsendesítésére.

E feltételek ellen az olasz hivatalos álláspont a következő érveket hangoztatja: Közvetlenül adókat nem vehet ki, mert ez belső politikai zavarokkal járna. A vámbevételket nem kötheti le, ehelyett felajánlja nagy takarékbetéttel bíró olasz bankok garanciáját. Csapatokat egyelőre el nem vonhat saját hadszínteréről, mert Ausztria-Magyarország „nagy túlsúllyal” lép fel a határon. Adriai aspirációiról le nem mondhat, mert nemzeti törekvéseinek részleges kielégítését békés úton is elérhette volna. Flottájával offenzívát kész kezdeni.

Azóta, hogy az olasz félhivatalos sajtó ezt az álláspontot hangoztatja, már le is folyt az az angoloknak beígért flottatámadás. Néhány világítótorony és szemafór elrontását azonban azóta oly drágán fizette meg az olasz flotta, hogy már ennek az egy ígéretének beváltására sem vállalkozhatik. Érthető ezek után az a kíváncsiság, amellyel Olaszországban az angol kölcsön végleges feltételeit várják.

Nem mehetnek olasz csapatok a Champagneba.

Luganoból jelentik a Berliner Nationalzeitung-nak: Minden jelarra vall, hogy az olasz hadvezetőség ez idő szerint nem is álmodhatik arról, hogy csapatokat küldjön a franciaországi harctérre, mint a hogy eredetileg tervezve volt. Olaszországból Svájcba érkezett utasok beszélik, hogy Piemontban nagy gyalogos és tüzérsapattesteket láttak, amelyek utra készen állottak Franciaország felé, de közben parancs jött, hogy ezeket a csapatokat a magyar-osztrák monarchia ellen kell vinni. Kétségtelen, hogy Cadorna és Joffre az utolsó napokban átdolgozta a haditerveket azok miatt a nehézségek miatt, a melyekkel Cadorna az osztrák határon találkozott.

Tüzérségünk fölénye az olasz határon.

Basel, június 12. A „Bündner Tagblatt” jelenti a Münster-völgyből: Az olaszok szombaton este Terza Carioniera erődítményükből gránátokkal lőtték a „Ferdinandshöhe” nevű ismert osztrák szállót, amely a stílii hágón az olasz határon épült. Körülbelül harminc gránátot lőttek ki, de egyetlenegy sem ért célt. Kedden az osztrák-magyar tüzérség két lövéssel lerombolta a Quarta Cantoniera építményeit.

„Vad ökrök” — mint modern hadi-eszközök.

Róma, június 12. A Giornale d'Italia mindennapos olvasói már egészen hozzá szoktak ahhoz, hogy a modern hadviselésben igen nagy szerepet visznek az ökrök is. De nem az élelmezésben, hanem akkor, amikor a csapatok legkomolyabban állanak egymással szemben. Hónapokon át írta a Giornale d'Italia, hogy az osztrák-magyar aknák ellen a németek fegyvertüzeléssel szemben és rohamoknál genialis módon idomított ökröket küldtek előre az oroszok, a franciák és az angolok. Az olasz lap „győzelmi tudósítójának” rendes eszközei voltak ezek az ökrök és most teljes megelégedéssel kell tudomásul venni, hogy az olaszok a Monte-Toradó ostrománál ugyancsak ilyen ökröket használtak, a Giornale d'Italia szerint. A vad ökrök megmászta a függőleges meredélyű sziklakat, átugrották a tíz-tizenöt méter széles szakadékokat, szétrombolták a drótkadályokat és meghódították a hegycsúcsot. Tekintve, hogy a Monte-Toradó meghódításáról szóló hír nem igaz, a Giornale d'Italia ökrei is valószínűleg csak a papiroson, vagy a szerkesztőségben élnek.

Az első olasz fogolyszállítmány.

Innsbruck, június 12. Tegnap este ért ide az első olasz fogolyszállítmány. Bersaglierik voltak, akik nagyon meg lehettek elégedve sorsukkal, mert leplezetlenül örültek annak, hogy fogságba kerültek.

Az olaszok eddigi hadműveletel.

Bécs. A délnyugati hadszíntéren átmene-tileg két részletükért értek el az olaszok, de a siker nem sokáig tartott. Pieve di Cadore felől egy ellenséges oszlop előrenyomult a Cortina d'Ampedzoban és Landróg jutott el, Pieve di Cadoretől a Pieve felé völgyébe két ut vezet Tirol belső részébe, az egyik direk Schluderbachon át, a másik nyugat felé elhaljolván Cortina d'Ampedzon át. Az utak Landrónál egyesülnek. Landró különben mindössze három kilométernyire van a határtól. Az egyik olasz hadoszlopot, amely nyugati irányban Cortinától északra nyomult előre, Peutelssteinél, a másikat pedig Landrónál vetették vissza erőlyesen. Az ellenségnek ez a mellékválalkozása tehát szomorú visszavonulással végződött. Nem sokkal több sikerrel operált ellenfelünk a karintiai fronton, ahol a támadásokat a Val Inferno és a Plöken átjáró szakasza ellen intézte. A határszoroson át jelentéktelenebb hegyutak vonulnak a hágót követő völgybe. A két átjáró között emelkedik a körülbelül kétezer méter magas Wolaya-nyereg. Tegnap megkísérelték az olasz csapatok ennek a nyeregnek az elhódítását, de határvédő csapataink elűzték őket. Ezeknek a támadásoknak, bár kétségkívül nagyobb erővel történtek, még mindig nem tulajdoníthatunk különösebb jelentőséget. Több figyelmet érdemelnek a jelenlegi pillanatban azok a vállalkozások, amelyek már hosszabb idő óta folynak az ellenség részéről a folgariai és lavaronei fensíkon. A legfontosabb azonban az a támadás, amelyet az ison-zoi frontunk ellen vezet az ellentél. A lavaronei szakaszon ágyuharcok folynak, még pedig nehéz ágyúkkal, az Isonzónál pedig az olaszok ismételt előrenyomulást kíséreltek meg a görzi

hidő és Ronchi ellen. A támadások, amelyek nagyobb események előkészítői, tüzelésükben összeomlottak.

Az olasz flotta Ragusa előtt.

Serajevó. A Bosnische Postban egy szemtanu a következőket írja az olasz flotta akciójáról: Az olasz flotta ötödikén Ragusa előtt tizenöt egységgel hét kilométerről bombázta az uskople-zelenikai vasutvonalat. Az áthaladó vonat sértetlen maradt, de cára annak, hogy vagy száz gránát röpült feléje. A vonal rongálása csak csekély mértékű. Ragusánál a Szent Andrea világítótoronyt lövöldözték a hajók.

Olasz önkéntesek hazatérése.

Amsterdam. Casablancánál 1800 olasz önkéntes Genue felé hajóra szállt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Forró esték a Központban. Az a kis művészársaság, a mely élén Gyárfás Dezsővel két nap óta a Központi-szálloda kertjében gyönyörködött az aradi közönséget, ma új műsorral mutatkozik be. Színpadra kerül a Budapesti oly nagy sikerrel előadott kis operett „A katonás nagysága”, melynek szövegét és versait Falk Richárd, zenéjét pedig len az országosan ismert legnépszerűbb zeneszerző, Hetényi Heideberg Albert írta. A főszerepet ebben a kis operettben Gyárfás Dezső játssza. Kivüle még Szász Ilona és Faragó Jenő lépnek föl. A magán számokat Szász Ilona, Sándor Stéfi, Gyárfás Dezső és Faragó Jenő adják elő. A társulat vasárnap és hétfőn este tartja bucsufellépéseit a kellemes levegőjű Központi szálloda nyári helyiségében. 2116

* Egy nagyvilági hölgy szeszélye. (Hans Heinz Ewers drámája az Urániában.) A mozi-dramák irói közé egy új név került. Mint író, mint az ifjúságnak, a szerelemnek eszményítője, mindenki ismeri Ewers Hans Heinzot, ki műveivel sorra hódította meg a közönség szívét, rajongását és csodálatát. A mozi-vászonon ez az első drámája ennek a kiváló írónak és isteni tehetségű írói is oly sikert aratott, mint könyveiben. A „Die Laune einer Weltame” diadalmasan járta be a világ nagyobb mozi-színpadjait, mindenütt oly sikert aratva, amilyenben ritka mozi-darabnak volt része. Egy előkelő hölgyről és egy szegény ifjúról szól a történet, kiket véletlenül hoz össze a sors, szeszélyből összekapcsolja őket egy rövid időre, hogy azután egy újabb szeszélyében kettétépje a láncot. Péter, a szegény muzsikus, előkelő környezetbe kerül, hol szerelmet és boldogságot talál. — Hanny gyere vissza, minden meg van bocsájta! 5

* Anglia réme — az Apollóban. (Nagy háborús dráma a hétfői műsoron.) Hétfőn szenzációszámban menő új műsort mutat be az Apolló színház. Anglia réme cím alatt vetítésre kerül a tengeri háború egyik legérdekesebb fejezete. Ezenkívül a hétfői új műsoron Hanny Weisse is föl lép legújabb szerepében „A csintalan kisasszony”-ban. A három felvonásos, szellemes vígjátékban nagyszerűen érvényesül Hanny Weisse élénk temperaméntuma s minden színjátszó készsége. Az Apolló hétfői új műsorán még több film újdonságot mutat be. 3

* Nordisk dráma az Apolló színház vasárnapi műsorán. Szombat este nagy sikerrel mutatta be az Apolló színház új műsorát, amelynek kluja A vetélytársak című Nordisk dráma. Ez a fenomenális kép igazi művészi munka, a melynek érdekfeszítő meséje a stílus- zátlan életet kopirozza le a maga megdöb-bentő mélységeivel. A szerelem mindenható érzése viharzik a darab cselekményén, amelynek megírása nem izgalmas hajhászó ponyva-munka, hanem rendkívül érdekes, komoly iro-dalmi munka. A vasárnapi műsor harctéri föl-vételei a háborúnak sok, nagyszerű epizódját ismertetik meg velünk. A nagy hőség ellen az Apolló színház nézőtere védve van. 3

Pflanzer-Baltin elvágja az orosz balszárnyat.

(Zalescyki visszafoglalása. — Lembergől 24 mérföldre. — Hindenburg Kovno ellen támad.)

Távíráti tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin június 12.

A hadisajtószállásról jelentik: A Pflanzer-Baltin hadsereg sikeresen folytatja előnyomulását és elfoglalta Zalescykit. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Vasútyban az orosz legelső balszárny.

A Pester Lloyd ma esti számában Hüber Viktor őrnagy a következőket írja Zalescyki visszafoglalásának jelentőségéről:

— Pflanzer-Baltin Zalescyki-ig kanyarodván a Dnyeszternek besszarábia határmetsző pontjához közelebb van, mint az oroszok, akik Csernowitz felett állanak. Ezért az oroszoknak a Dnyeszterhez való visszavonulása igen nehéz, egyedül keletre, a romániai-besszarábiai határ mentén van nyitva számukra a visszavonulás útja.

Besszarábia kiűritésére készen.

Bukarest. Besszarábia kiűritéséről, amelyről már ma megemlékeztünk, az *Universul* a következő jassyi tudósítást közli:

„Kisenevből nyert értesülésünk szerint, a besszarábiai hatóságok összes tisztviselői megkapták az utasítást, hogy tartsák készenlétben magukat és hivatalaikat a Besszarábiából való esetleges gyors távozásra. Ugyancsak előkészületeket tettek a földbirtokosok is, hogy „bizonyos eventualitás” esetén nyomban távozhassanak. A szóban forgó rendelkezésekről a nagy nyilvánosságnak még nincs hivatalos tudomása.”

Leszámolás Oroszországgal.

Zürich. A Neue Zürcher Zeitung katonai munkatársa a Lemberg ellen irányuló operációkkal foglalkozva megállapítja, hogy a szövetségesek előrenyomulása Galiciában a hadtörténelemben található igen kevés, valóban nagyszabású kitartó üldözés mellé állítható. Ez a kiméletlen, kifáradhatatlan követése az ellenségnek karakterizálja Hindenburgot és a keleti harctéren működő többi német hadvezért is. Most is minden megtörténik, hogy a lankadatlan üldözőket az utánpótlások elérjék és kövessék. Ezekből a körülményekből komolyan lehet következtetni Lemberg visszavételére és egész Galiciának az oroszoktól megtisztítására. Az erre irányuló operációk a legszebben folynak. Nagyön kérdéses, hogy az orosz erősítések képesek-e energikus ellentállást kifejteni, amikor az orosz hadseregben belső felbomlás jelei mutatkoznak. Az orosz balszárny is fenyegetett helyzetben van és aligha maradhat sokáig a Dnyeszter jobb

partján. A Nyementől északra is eredményesek a német operációk. Minden jell arra vall, hogy a központi hatalmak ezuttal leszámolnak Oroszországgal.

Lemberg visszafoglalása felé.

Rotterdam. A Times jelenti: Lemberg kiűritésére minden előkészület megtörtént. A Standard pétervári tudósítója aggodalmasnak festi Lemberg helyzetét.

Bukarest. Mamornitzáról jelentik az *Universul*nak: Ideérkezett jelentés szerint a német csapatok megkezdtek az előnyomulást Varsó ellen. Lemberg eleste is küszöbön áll. Sőt ma reggel már olyan hírek keringtek a városban, hogy Galícia fővárosa ismét a szövetségesek kezébe került. Ezekből a hírek közül azonban egyelőre csak annyi bizonyos, hogy az oroszok lázas sietséggel üritik ki Lemberget. Bobrinszky gróf kormányzó, az összes magasabb állású orosz hatósági közegekkel már napok előtt Brodya utazott és ezt megelőzőleg intézkedéseket toganatosított, amelyek mind arra valának, hogy az oroszok nem bíznak abban, hogy Lemberget tartani tudják a német és osztrák-magyar csapatok támadása ellen.

Lodz. A Deutsche Lodzer Zeitung egy keletre uton érkezett pétervári jelentést közöl, amely a következőket tartalmazza: Przemysl visszahódítása az oroszokat váratlanul érte, mert még megelőző csüörtökön a hivatalos *Armiejski Wjstnik* azt írta, hogy az erősség helyzete az utóbbi napokban nem rosszabbodott. Przemysl eleste óta azonban Lemberg elvesztésére is készen állnak. Az oroszok galíciai vasutigazgatósága már Lembergől Proskurowba költözött át.

London. A Times pétervári tudósítója jelenti, hogy a mióta az orosz hivatalos jelentés tudatta, hogy a szövetséges csapatok átlépték a Dnyesztert, nagy nyugtalanság mutatkozik az orosz körökben Lemberg sorsa miatt. Az orosz lapok, nyilván felsőbb utasításra, Lemberg kiűritésének kérdésével foglalkoznak és azt mondják, hogy a kiűritéssel, mint stratégiai szükségességgel, számolni kell. Az orosz hadiszálláson lévő tudósítóknak már megengedték annak a közlését, hogy a szövetséges német, magyar és osztrák csapatok 24 mérföldre állanak Lembergől. Az orosz körökben az is nyugtalanságot okoz, hogy a németek újabb támadást kezdtek a Kovnoba vezető összekötő vonalak ellen. Jellemző, hogy az orosz lapok valamennyien annak a reménynek adnak kifejezést, hogy az entente seregei a nyugaton nagyobb erőket fognak elvonni Galiciából.

Orosz hivatalos jelentés.

Pétervár. Az orosz nagyvezérkar jelenti: Szawle környékén az ellenség, amely megerősödött és új felállásban helyezkedett el, kemény támadást kezdett Bubis ellen. Június 7-én csapataink kiűritették ezt a községet és Szawle előtt foglaltak állást. Az alsó Dubissza mentén türehten halad előrenyomulásunk. A Visztula balpartján Rawától északra a németek

a nekik kedvező szelet kihasználva, fojtó gázokkal igyekeztek csapatainkat elkábitani. Galiciában tovább tart a Wisztula balpartján az elkeseredett harc. Június 6-án az ellenségnek sikerült itt csapatainkat visszaszorítani. A Dnyeszter-fronton június 6. és 7. között a Tismienica és Lukva folyók közt voltak harcok. Az ellenség a Dnyeszter jobb partján álló csapatainkat Ugarstberg és Zidaczow közt támadta meg. Zurawnonál az erősítéseket kapott ellenség az erdtől a vasutig tört előre és visszaszorította erőinket. A Dnyeszter jobb partján német Siwia községnél csapatokkal eredményesen harcoltunk.

Az elvesztett „Vörösoroszország”.

Rotterdam, június 12. A Birschewija Wjedomosti jelenti: Nikolajevics Miklós nagyherceg rendelete értelmében, mely szerint az orosz birodalomhoz ujonnan csatolt Galícia „Vörösoroszország”-nak neveztesse, elhatározta a szent szinódus, hogy az egyházi szervezésre vonatkozó aktákban ezt a területet jövőre szintén így jelöli meg.

Az orosz közlekedésügyi minisztérium közlése, hogy Oroszország vasuti hálózatába a következő vasuti állomásokot vonták be:

Rzeszow, Sambor, Staniszlau, Stryj, Sianki, Tarnow, Chyrow, Jaroslau, Jaslo, Krosno, Mezolabor, Zagore és Przeworsk. (Mondanunk sem kell, hogy ezeket az új orosz vasuti állomásokat ma már kivétel nélkül — a monarchia vasuti tisztviselői szolgálják ki, a mi hadseregünk csapatszállításaira.)

Berlin. Schmuski ezredes, orosz katonai szakíró még a múlt hó 22-én a következőket írta:

Az újból megerősített Przemysl megtámadása olyan vad dolog, hogy még a késébe esett német stratégia sem gondolhatná.

Ugyanekkor már Przemysl sorsa eldőlt.

Hindenburg előretörése Kovno felé.

Krakó. A *Cas* jelenti: Hindenburg operációi a Kurlandban Schudjenben váratlan fordulatot vettek. A Dubissa-Nyemen szakaszon a németek nagy lendülettel törnek elő Kovno felé. A elővédek elfoglalták az erdítési övtől harminc kilométerre fekvő Wilki helységet. A Dubissa vidékén Plenburg, Billiewice és Polfsalton községek elpusztultak.

Basel. A Baseler Nachrichtennek jelentik Pétervárról, hogy sok sebesült érkezett Vilnába, a kik az Ossoviec melletti harcokban sebesültek meg.

Pihenő kell az orosz hadseregnek.

Kopenhága. Nemirovics Dasenko azt írja, hogy a világháború ütőere most az olasz harctéren lesz. Az orosz hadsereg fél évi hősi küzdelem után igényt tarthat arra, hogy megfelelő állásban alaposan reorganizáltassék.

Az orosz generalisszimusz nagybeteg.

Pétervár. Nikolajevics Miklós nagyherceget Moszkvában több orvos megvizsgálta és azután konzíliumot tartottak. Manteuffel orosz katonai vezérőrnagy kijelentette, hogy feltétlenül szükséges a nagyherceget újabb operációknak alávetni.

Ossoviec erőd eleste előtt.

Genf. A *Journal de Geneve* írja: Az oroszok nagy municióhiánnyal küzdenek. Ossoviec eleste nem sokára várható.

Megőfolt angol hazugságok.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Amikor Przemysl elesett, a Tímcnek az orosz főhadiszállásra kiküldött tudósítója azt írta, hogy ez az osztrákok galíciai uralmának végét jelenti. Az utolsó kirohanás, amelyet csak harmincezer főnyi magyar csapat intézett, lelkesületlen rosszul szervezett volt. Majd gyálázta tiszteinket, akik szerinte kényelemben éltek, míg a légénység a lövészárkokban volt, a lakosság éhezett. Lehman kapitány, az utolsó repülő, aki Przemyslt annak idején elhagyta, nyilatkozatában ezzel szemben kijelentette, hogy a tisztek a veszélyt, fáradalmakat, éhséget megosztották a légénységgel. A 30,000 főnyi csapat mindenféle nemzetiségből állott. A legalkalmasabb csapatokból válogatták ezt össze s siker esetén többiek utánuk mentek volna. A számra nagyobb utócsapat a várban maradt az erődök felrobbantására. A kitöréskor a polgári lakosság számára népkonyhákat s lefektetést rendeztek be.

Vármegyénként állapítsák meg az új termés maximális árait.

(A gazdasági egyesület igazgatói ülése. — Gazdák és kereskedők együttműködése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület, a mint jeleztük, ma tartott ülésén foglalt állást az idei termés értékesítésének kérdésével. Az ülésen azokkal a felszólalásokkal is foglalkoztak, a melyek az utolsó városi közgyűléseken a gazdák eljárását kritika tárgyává tették. Az ülésről a gazdasági egyesület a következő közlést adta ki:

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület ma délelőtt Zselensky Róbert gróf elnök és Vásárhelyi József igazgató-elnök elnöklése alatt tartott igazgató választmányi gyűlésén, Ipolyi-Keller Iván ügyvezető titkár mint előadó előterjesztése alapján foglalkozott az idei termés értékesítésének kérdésével és a nagy számban megjelent választmányi tagok a kifejlődött eszmessere alapján a következő megállapodásra jutottak:

Az egyesület szükségesnek tartja a közéletmezés zavartalan ellátásának biztosítása céljából az idei gabona termésnek a termelők részéről leendő, kötelező, önkéntes bejelentését.

Ezen bejelentések az illetékes közigazgatási hatóságokhoz volnának intézendők, és azoknak tartalmazniuk kellene az összes termés mennyiségét, a saját szükséglet fedezésére nélkülözhetetlen mennyiséget és a felesleges mennyiséget.

A termés értékesítése céljából a jelenleg működő Országos Gazdasági Bizottság továbbra is fenntartandó volna, azonban az értékesítés lebonyolításának megkönnyítése és gyorsítása céljából szükségesnek tartaná az egyesület ezen országos bizottságnak a decentralizálását oly formán, hogy azszal kapcsolatosan vármegyénként helyi bizottságok alakíttatnának, melynek tagjai lennének: a közigazgatási hatóság, a kereskedelmi és iparkamara és a vármegyei gazdasági egyesület részéről delegálandó 3-3 tag. Oly vármegyében pedig, ahol működő gazdasági egyesület esetleg nincs, a helyett a közigazgatási bizottság küldene ki a helyi bizottságba 3 gazdát.

Ezeknek a helyi bizottságoknak képeznie a feladatát kijelölni, azokat a megyebeli gabona

kereskedőket, akik mint megbízható egyének az Országos Gazdasági Bizottság részére szükséges gabonamennyiség bevásárlásával lennének megbízandók, mert az egyesület a termés értékesítésének zavartalan és gyors lebonyolítását csakis az azszal üzletszerűleg foglalkozó kereskedők mozgékony szervezésének igénybevételével tartja keresztülvihetőnek és a kereskedőket ezen akcióból kizárni helytelen dolognak tartaná.

A gabonaárakat illetőleg az egyesület szükségesnek tartaná a jelenlegi maximális árak fenntartását, mert habár a búzából jó termés ígérkezik, de viszont a tavasziak (árpa, zab és tengeri) fejlődésük jelenlegi stádiumában még nem nyújtanak biztos garanciát vérmes reményekre.

A maximális árak vármegyénként lennének megállapítandók.

A termelők ösztönzése céljából augusztus 15-ig a maximális áron felül bizonyos prémium is volna a gazdáknak nyújtandó. Augusztus 15-től szeptember végéig a maximális árak volnának fizetendők, azon túl pedig a raktározás, szilapadás és kamatköltségek fedezése céljából a maximális ár havonként 40. vagy 50 fillérrel volna emelendő.

A gabona átvétele és kitízetése lehetőleg gyorsan eszközöltessék s ahol ez nem volna lehetséges, ott szükségesnek tartja az egyesület, hogy a termelők eladott gabonájukra megfelelő előleget kapjanak.

Kivánatosnak tartaná az egyesület a liszt árának a maximálisát is, még pedig lehetőleg a szövetséges államokkal egyöntetűleg s ezzel kapcsolatosan az őrlési költség redukálását, mi célból óhajtott volna, hogy a szövetséges államok részére fenntartott kontingens is liszt alakjában vitessék ki az országból.

Végül az állattartás nehézségeinek redukálása céljából szükségesnek tartaná az egyesület, hogy a malmok összes korpa-termelvényüket a vármegyei rekviráló bizottságoknak adják át meghatározott áron, amelyek azoknak forgalombahozatalát az Országos Gazdasági Bizottság utasításai alapján, egyes szövetségek és megbízható cégek útján eszközölnék.

A gyűlés végén jelentést tett az elnökség még arról, hogy az egyesület részéről kérelmetetett a minisztériumnál, miszerint a rekvirált tengeriért a gazdák ugyanazt az árat kapják meg, amit az önként felajánlott mennyiségért kaptak, továbbá, hogy gondoskodás történjék a rekvirált tengerinek még az aratás kezdete előtt való átvételéről és hogy a júniusban átvételre kerülő tengeriért egy koronával, illetve 50 fillérrel magasabb árat kapjanak a gazdák, mint a májusban átvett tengeriért.

Végül Vajda Zsigmondnak írásbeli indítványa alapján foglalkozott a választmány azon vádakkal, amelyek a város legutóbbi közgyűlésén Varjassy Lajos dr. kereskedelmi és iparkamarai titkár ajkairól hangzottak el a gazdák ellen, akiket a helyzetnek kihasználásával vádolt. Ezen jogtalan és illetéktelen alaptalan vádaskodással szemben — ép úgy, mint pár hónappal ezelőtt Adler Andor vádaskodásával szemben az egyesület azon álláspontra helyezkedett, hogy a jelenlegi nehéz viszonyok közepette, amidőn minden társadalmi osztálynak a legönzetlenebb egyetértésére és együttműködésére van szükség, nem tartja időszerűnek ilyenféle dolgok fejtegetésével ezt az összhangot zavarni s különösen nem pedig abban a hangnemben, amelyet ezen fejtegetéseknek használáltak a épen ezért a szóban forgó tárgy felett az egyesület egyszerűen napirendre tért.

Dolgozik a Breslau a Fekete tengeren

— Elsülyesztett orosz hadihajó. — A dardanellai harcok. —

Távtrakt tudósítás.

Konstantinápoly, június 12.

A főhadiszállás jelenti: A kaukázusi fronton egy különféle fegyvernemekből álló elleneséges hadoszlopot, mely Oly irányában akort előnyomulni, ott operáló csapataink ellentámadása visszavetett és tőle fontos állásokat elragadott. A múlt éjjel a Midilli (vöit Breslau) nevű cirkáló könnyű hajórajunknak operálása közben a Fekete-tengeren két nagy orosz torpedóuzót, Peepokowoi típusut, megtámadott. Az egyiket elsülyesztette, a másikat megrongálta. A Dardanellák frontján tegnap másfél századnyi haderő támadást kísérelt meg, azonban tüzelésünk megtizedelte és úrkáiba való visszavonulásra kényszerítette őket. Tüzérségünk egy ellenséges löszerraktárt a levegőbe röpített. A többi hadszíntereken misem változott.

Bukarest. Hanganlia előtt egy idegen torpedóvadász nagy sebességgel elhaladt a Fekete tengeren. Nem tudják török, vagy orosz hajó volt-e.

Uj offenzíva készült Gallipoltnál.

Athén, június 12. A Patras jelenti: A szövetségesek új, erőyes offenzívát kezdtek a Gallipoli-félszigeten és ettől várják a döntő eredményt. A törökök a Konstantinápoly felé vezető vonalat nagyon megerősítették, hogy ezzel megakadályozzák a szövetségeseknek Bulair felé való hirtelen támadását. A szövetséges flotta folytatja a török kisázsiai part blokádját. A flotta a napokban több szállító-gőzöst fogott el.

Az angol flotta akciójá.

Mitiléné, június 12. A mudroszi kikötőt az ellenséges tengeralatjáróktól való félelemből elzárták. Csak külön engedéllyel juthatnak ki és be a hajók és pedig csak nappal pilóták vezetése mellett. Az angol flotta újabban teljes erővel bombázza Ainetit, amely Mitilénével szemben fekszik.

Görög tiltakozás a bolgár kompenzációk miatt.

Berlin, június 12. Szófiai jelentés szerint azok az ígéretek, amelyeket az entente Bulgáriának tett, Athénben kinos feltűnést keltettek. A görög kormány római, párisi, london és pétérvári képviselői tiltakoztak az ellen, hogy Görögország akarata és tudomása nélkül olyan ígéretek tételnek, amelyek Bulgária javára fontos görög területrészeket biztosítanak, ha semlegességét feladja. A görög követek kijelentették, hogy nemcsak Görögország, hanem Szerbia se mond le területéről Bulgária javára és hogy szerintük a szerbek inkább engedik át Belgrádot az osztrák-magyar monarchiának, mint Monasztirt Bulgáriának.

Nis. Csaprasikov bolgár követ ma külön megbízással jelentkezett Pasiesnál, akivel másfél órán keresztül tárgyalt.

Amsterdam. Londonból jelentik: Lord Cecil külügyi államtitkár az alsóházban kijelentette, hogy az angol kormánynak nincs tudomása semmiféle, a monarchia és Románia közt még érvényben lévő szerződésről.

Bryan Wilson ellen fordul.

(Az amerikai választójegyzék. — Tovább folyik a hadiszerezés útján a „semleges” Amerikából.)

Távirati tudósítás.

Berlin, június 12.

Pénteken délután fél egy órakor nyújtotta át a német birodalmi külügyi hivatalban Gerard amerikai nagykövét kormányja jegyzékét Jagow államtitkárnak. Az amerikai nagykövetségén a hajnali órákig dolgoztak a jegyzék titkos szövegének kibetűzésén, a mi nagy munka volt, mert a választójegyzék nagyon terjedelmes. Kilenc szakaszra oszlik, de tartalmáról még semmit sem lehetett megtudni, miután csak holnap fogják a nyilvánosságnak átadni, éppen úgy mint Amerikában. A német birodalmi kormány előreláthatólag csak két hét múlva fog rá válaszolni, mivel előbb be kell várni a gróf Bernstorff washingtoni német nagykövét megbízottját, a ki személyesen fogja közölni a nagykövét információját és a császárnak is jelentést fog tenni. E hónap 5-én utazott el Newyorkból, tehát legjobb esetben tízenégy nap múlva érkezik Berlinbe, mert Norvégian kell keresztül utaznia.

Berlin. Amerikának választójegyzéke főleg a Lusitania elsüllyesztésével foglalkozik. Lansing államtitkár jegyzéke tagadja, hogy a Cunard társaság hajója támadási célokra lőszert és ágyukat szállított volna. Ha a Lusitánián ilyesmi lett volna, ez csak az amerikai törvények megsértésével történhetett volna. Amikor tehát Németország a lőszert és ágyuszállítást állítja, az illetékes amerikai tisztviselőket a törvény megsértésével vádolja meg. Wilson elnök a választójegyzékben kijelenti, hogy ha Németországnak ellenkező bizonyítékai vannak, amelyek az ágyuknak, lőszereknek kifejezetten támadási célra szállítását igazolják: hajlandó ezeket a bizonyítékokat elfogadni. Az, hogy hadidugárnak tekinthető anyagok is voltak a Lusitánián, mellékes. A fődolog az, hogy a személyszállításra szolgáló óriási oceanjárót elsüllyesztették és ezernél több nem harcoló, nem kombattáns polgárt a halálba küldtek. Ez a körülmény arra készteti Wilson, hogy az Unio nevében ünnepélyesen hangsúlyozza a következőket: Buvárhajót csak az jogosítana fel a hasonló támadásra, ha a hajó lefoglalása ellen tényleges ellenszegülés mutatkoznék, vagy a hajó átkutatását megtagadná annak kapitánya. Azt, hogy Németország az Anglia körüli vizeket hadizónának proklamálta és a semleges hajókat e vizek kerülésére figyelmeztette, nem jelenti azt Wilson szerint, hogy ott semleges hajók nem járhatnak és hogy amerikai polgárok valamelyik hadviselő állam kereskedelmi hajóján nem utazhatnak. A buvárhajónak meg kell állapítania: a gyanús hajó hadviselő államé-e és visz-e dugárut. Az Unio kormánya

elvárhatja, hogy a német kormány intézkedik az amerikai polgárok életbiztonságának és az amerikai hajók zavartalan forgalmának érdekében.

Bryan ellenzéke.

London. A Daily Telegraph írja: Newyorkban hire jár, hogy Bryan, a Lusitania ügy miatt visszalépett külügyi államtitkár, ellenzéket alakít Wilsonnal szemben.

Németországi amerikaiak útja.

Stockholm, június 12. A Svenska Dagbladet-nak jelentik Kopenhágából, hogy tegnap és ma sok Németországban élő amerikai érkezett oda.

Hadiszert visznek Amerikából az angoloknak.

Bécs. A New Yorker Staatszeitung írja: Az Orduna és Arabic gőzösök rengeteg hadiszerttel és hatszáz utassal, a Geogic hadiszerttel elindultak Liverpoolba.

Dolgoznak a német buvárhajók.

London, június 12. A „La Liberté” nevű francia bárkát, a mely szénrakományt szállított, Lundi Island magasságában egy buvárhajó bombákkal elpusztította.

London, június 12. A Thonsina nevű orosz bárkát az éjjel elindulása után egy buvárhajó megtorpedózott. A legénységet megmentették és Qusenstowaban partra szállították.

London. A Royal automobilgyár leégett. A gyárban 300 kész automebil volt, amely szintén a lángok martaléka lett.

H I R E K.

— Andrássy Gyula gróf — honvédszázados. Budapestről jelentik: A király Andrássy Gyula grófot szolgálaton kívüli viszonyban honvéd századosná nevezte ki.

— Mackensen vezérezredes a 10-ik huszárezred tulajdonosa. Bécsből jelentik: Otletése a következő legmagasabb kéziratot intézte Mackensen vezérezredeshez: Kedves Mackensen vezérezredes! Halásan gondolva azokra a különös örömekre, amelyeket ön mint a vitéz tizenegyedik hadsereg vezére Galliciában szerzett, kinevezem önt a 10. huszárezredem második tulajdonosává, amely minden időken át boldoguit ill. Frigyes Vilmos porosz király öfelségének felséges nevét viseli. Ez az ezred és az én fegyveres erőm büszke örömmel fogja a hirt fogadni, hogy önt, a diadalmas hadvezért még szorosabb kötelék fűzi ezentul hozzá.

— A hadisegély fölemelése. Bécsből jelentik: Az osztrák kormány az állami hadisegélyt napi 70 fillérről napi 90 fillérre emelte föl. Nálunk, Magyarországon, 78 fillér a napi hadisegély, amelyet egy régi törvény állapított meg. Kétségtelen, hogy az egyre fokozódó drágaság nálunk is régen szükségessé tette a napi hadisegély fölemelését a igazán kívánatos volna, ha a magyar kormány követné az osztrák kormány példáját.

— Hét millió kárt okoztak a milánói vandálok. Bécsből jelentik: Berlinből érkezett jelentés szerint a milánói rombolások révén 7.260.000 lira károsodás érte az ott lakott német, magyar és osztrák polgárokat. Miller svájci konzul a központi hatalmak megbízásából már bejelentette kártérítési igényeit. Ugyanakkor a konzul helyszíni megállapítása szerint, 700 magánlakást és 500 üzletet rombolt szét a milánói csőcselék.

— Adományok Urbán Iván báró főispánnál. Az utolsó kimutatás óta a hadba-vonultak hátramaradottainak segélyezésére adakoztak: Magyarpécskai főszolgabíróság április és május hónapban 33 korona 42 fillér, Tornovai főszolgabíróság május hónapban 18 korona 70 fillér, Borosjenői főszolgabíróság december hónapban 15 korona 47 fillér, Aradvármegye központi árvaszéke és közkórház tisztviselői május hóra 179 korona 41 fillér, Aradi járás főszolgabírája május hóra 28 korona 64 fillér, Máriaradnai főszolgabíróság május hóra 17 korona 11 fillér, Borossebesi főszolgabíróság május hóra 18 korona 36 fillér, Eleki főszolgabíróság május hóra 6 korona 66 fillér, Nagybálmágyi főszolgabíróság május hóra 12 korona 45 fillér, Balogh Zoltán jegyző Mikelake 8-ik részlet 16 korona, Szomeru István beküldi Boros Mátyás adományát 100 korona, Aradvármegyei községi és körjegyzők 3-ik részlet 723 korona, Aradi főszolgabíróság százalék június hóra 28 korona 64 fillér, Borosjenői főszolgabíróság százalék június hóra 15 korona 68 fillér, Nagybálmágyi főszolgabíróság százalék május hóra 12 korona 45 fillér, Tornovai főszolgabíróság százalék június hóra 18 korona 70 fillér, Borossebesi főszolgabíróság százaléka 18 korona 52 fillér, Aradvármegyei központi árvaszék tisztikara június hóra 174 korona 64 fillér, Máriaradnai főszolgabíróság tisztikara 12 korona 66 fillér, összesen 1450 korona 51 fillér. — A Vörös Kereszt aradvármegyei fiókja részére adakoztak az utolsó kimutatás óta: Haberfalner Béla és családja 50 korona, Dely Ferenc jegyző Szentleányfalva 8 korona, Winter János 500 korona, Dénes József 10 korona, összesen 568 korona.

— Házasságtörés — az olasz hitszegés. Két előkelő német jogi szaklap legutóbbi számában behatóan foglalkozik jogi szempontból Itália hitszegésével. Hachonberg, a kiváló jogász Olaszország eljárását a legrosszabb fajta szerződés- és hitszegésnek minősíti, amely csak a házasságtöréssel lehet összehasonlítható. Még az oka is hasonló: az elvakult szenvedély. A Deutsche Strafrechts-zeitung pedig ennél is élesebben ír. Azt mondja, hogy Olaszország hitszegése a nemzetközi jogot egészen új problema elé állította. Mostanáig a jog eme ágának az volt a legnagyobb hiánya, hogy nem volt fórum, mely az államokat a nemzetközi jogok és egyezségek iránt való engedelmességre kényszeríthette volna. Olaszország eljárása azonban megmutatta, hogy csalást, zsarolást, szorult helyzet kihasználását, azóval közönséges büntényeket is követhetnek el a „nemzetközi alanyok”. Éppen ezért a folyóirat azt ajánlja, hogy az utópisták gondoskodjanak arról, hogy a hágal békepalotában büntetőbíró-ságot és börtönt is rendezzenek be s e bíróságnál a vádlottak padjára mint első nemzetközi bűnöst, Olaszországot idézzék meg.

— Bolgár tranzito-forgalom Románián át. Szófiából jelentik: A bolgár államvasutak igazgatósága hirdetményt tett közzé, amely szerint a tranzito-forgalmat a monarchiával Románián keresztül visszaállították.

— Az „Aradi Közuti Vaspálya és Téglagyár R. T. felszámolás alatt” e hó 25-ikére hirdetett közgyűlése elmarad és június huszonegyedikén fog megtartatni.

— Miért szabad Pécsen tiszta buzalisztet árúsítani? A kérdésre egyszerű a felelet: azért, mert a kormány megengedte. Pécsen meg van engedve a tiszta buzaliszt árúsítása és erről így ír a Pécsi Napló:

— A közönség köréből jövő óhajnak készséggel engedve a város hatósága, osztrákoktól kezdve a buzalisztet tengeri liszt vásárlásának kötelezettsége nélkül árúsítja. Ettől fogva tehát senki sincs kötelezve, hogy a buzakenyérrel egyenlő mennyiségű tengeri lisztet vásároljon. Mindenki annyit vesz a tengeri lisztből, amennyit jónak lát. A hatóság eme intézkedése kormányrendeleten alapszik, amelynek értelmében az a tilalom is megszűnik, hogy a pékek csakis ötven százalék tengerivel kevert lisztet árúsíthatnak. A város vezetőségének eme újabb rendelkezése nyilván megelégedést fog kelteni. A kenyér és liszt minősége ellen egyébként most már csak szórványosan vannak kisebb kifogások. Általánosságban most már úgy a kenyér mint a liszt minősége jó.

Tehát Pécsen tiszta buzalisztet árúsítanak és ennek természetes folyománya, hogy tiszta tengeri lisztből sütik a kenyeret is. Ha pedig ez így van, akkor a legkomolyabban kérjük: melyik kormányrendelet van érvényben, az-e, amely szerint muszáj tengeri lisztet keverni a lisztet, avagy az, amelyik szerint nem muszáj?

— Hadikölcson jegyzés Tornyan. Az Aradmegye határához közel levő Torna község lakossága már az első hadikölcson jegyzés alkalmával szép példáját adta hazafiúi érzelmének és kötelességének, amikor 162000 koronát jegyzett. A második hadikölcson jegyzés is szép eredménnyel végződött, amennyiben Lukács Imre róm. kat. plébános és Bohn Antal áll. tanító, hitelszövetkezeti könyvelő buzdítására az alig 2500 lélekkel bíró község jobbra szegény lakosai újból 73800 koronát jegyeztek a hitelszövetkezethöz, továbbá 12600 koronát Agónás Pál községi jegyzőnél. Így mindkét hadikölcson jegyzés összege 258400 korona. A második hadikölcsonre jegyeztek: Mihaleczki Lajos 10000 K, Mikuska György 5000 K, Hitelszövetkezet 5000 K, Balázs Albert 2500 K, id. Tetyik Ferenc 1000 K, Sándor József 1000 K, id. Gyuricza István 1000 K, Dániel Lajos 1000 K, Lipták István 1000 K, Bokor Istvánné 1750 K, Kelemen Istvánné 2000 K, Mákós József 1000 K, Török Márton 1000 K, Lukács Imre 1000 K, Lukács János 1000 K, N. Horváth Mária 3000 K, Fazekas Mihály 1600 K, Aszód Vilmosné 1000 K, özv. Takács Györgyné 1000 K, Kovalik Imre 1000 K, Bartosság János 900 K, Dániel Mihály 700 K, Csik Miklós 800 K, Néző Rozál 1100 K, Medve István 600 K, Gazdag Pál 700 K, Horváth István 750 K, Gazdag Pálné 900 K, Pászák Katalin 600 K, Szévik István 500 K, Ónodi Ferenc 600 K, Biró István 800 K, kisebb tételek 21950 korona.

— Halálozás. Súlyos csapás érte Kabdebó György dr.-t, Arad város szimpatikus tisztí orvosát, aki hónapok óta a harcra teljesen katonai orvosi szolgálatot. Felesége Kabdebó György dr.-né született Dénes Juliska június 11-én hosszú betegeskedés után meghalt. A fiatal asszonyt, akit két kis gyermeke sirat, ma temették nagy részvét mellett. Kabdebó György dr.-hoz valahol az északi harcra jut el a megrendítő gyászbeszéd híre.

— Pénzadományok az aradi vöröskereszt egyletnek. Az aradi vörös kereszt egyletbe újabb a következő pénzadományok érkeztek: Véghe István kovácmester 32 korona, Aradi Hivatal szolgáló jótékony célu asztaltársasága 10 korona, özv. Jegessy Károlyné 20 korona, Gyermek felruházó egylet 428 korona 32 fillér, Weil Erzsébet a rokkant katonáknak 4 korona, Czeiler István asztalos gyára 30 korona, Niedermayer gyógyszerész 100 korona, az adományokért ez uton mond hálás köszönetet Vársárhelyi Janka elnöknek.

— Dupla áron számított burgonya. Budapestről jelentik: A rendőrség ma délelőtt letartóztatta Vermes Miksa fővárosi kereskedőt szállítási szerződés megszegése miatt. Vermes Miksa nagymennyiségű krumpliszállításra kötött szerződést, métermázsánként 8 korona 25 fillérjével. Közben a krumpli ára fölment és Vermes most azzal a megokolással, hogy az árak ötven kilogrammonként érteendők 16 korona 50 fillérjével akarta szállítani a krumplit. A vevő erre feljelentést tett Vermes ellen, akit a rendőrség ma délelőtt kihallgatott és kihallgatása után letartóztatta.

— Elhunyt aradi cimbalmos. Almai Gusztai cimbalmos, Almai Péter fia, aki évekig játszott Almai Laci bandájában, ma hosszú betegeskedés után 26 éves korában elhunyt. Almai Gusztai a háború kezdetén bevonult katonának, de beteg kórházba került, ahol bekövetkezett halála.

— Az Aradi Fehér Kereszt Gyermekvédtő Egyesület június hó 19-én, szombat d. e. 1/11 órákor városháza kistermében tartja évi rendes közgyűlést ezzel a tárgysorozattal: Elnöki megnyitó. Titkári jelentés. Pénztárnoki jelentés. Számvizsgáló bizottsági jelentés. 1915. évi költségvetés és munka program. Esetleges indítványok. Zárzó.

— Olaszok szállítanak húst katonáinknak. Innsbruckból jelentik: A Tiroler Soldatenzeitung „Csapataink ellátása hussal“ címen következőket írja: Ellenségeink kifogástalanul szállítják a húst csapataink számára. Az olaszok majdnem naponta bázárokat hajtanak felénk, melyeknek igen kielégítő az állapota. Rosez nyelvek ugyan azt mondják, hogy az állatok előrehajtásának az a célja, hogy aknákat felrobbantsák, de miután aknára eddig még egyszer se bukkantak, mégis csak azt kell hinnünk, hogy az a leghőbb vágyunk, hogy minket hussal lássanak el. Przemyśl visszafoglalásának a napján, hálából visszakergettünk egy birkát és nyakára egy cédulát tettünk, melyen a kedves olaszokkal közöltük a friss örömhírt.

— Hat milliós csalás a szerb hadsereg-szállításoknál. Nisből jelentik a berlini „Kreuzzeitung“-nak: Stefanovics párisi szerb katonai attasét visszarendelték és a haditörvényszék elé állították, mert azzal vádolják, hogy a cipőgyártáshoz szükséges bőr rendelésénél az államot hatmillió frankkal megkárosította. A nemrégiben letartóztatott csaló cipőszállítók is legközelebb elítéli a haditörvényszék.

— Az Alföld-Erdélyi Kereskedelmi Utazók Egyesülete június 13-án, vasárnap, délelőtt fél 11 órákor az Aradi Kereskedők Köre helyiségében igazgatósági ülést tart, amelyre az igazgatóság tagjait ezuton is meghívja az elnökség.

— Embert esznek az entente hősei. Frankfurtból jelentik: A Frankfurter Zeitung írja: Dahomeyben a bészülöttek a fogságukba jutott német altiszteket és négy közkatonát megölték és felfalták.

— A sérült tisztek szolgálata. Bécsből jelentik: A hadügyminisztérium a csapatszolgálatra nem alkalmazható sérült tiszteket állapotuknak megfelelő egyéb szolgálatokra fogja alkalmazni. Ilyenkor előbb megvárják a gyógyulás lefolyását. Az illetékes parancsnokok felhatalmaztatnak, felülvizsgálat helyett a minden szolgálatra alkalmatlan tiszteket illetékkükkeli szabadságoltatásukat javasolni a hadügyminisztériumnak.

— Német válasz a francia embertelenségekre. A „Reichspost“ berlini jelentése szerint a német hadifoglyokkal Franciaországban tanúsított embertelen bánásmód miatt kilátásba helyezett retorzió megkezdéseképpen az ohrdrufi fogolytáborból 1500 franciát az ottani ingoványos vidéken folyó munkákhoz szállították földmunkák végzésére.

— Birói kinevezések. A király Rottár Sándor aradi törvényszéki bírót a máriaradnai járásbíróshoz a VII. fizetési osztályba járásbíróvá nevezte ki, Molnár Árpád dr. aradi törvényszéki jegyzőt pedig a nagysomkúti járásbíróshoz albiróvá nevezte ki. Fülöp Béla dr. aradi járásbírósi joggyakornokot az igazságügyminiszter a borosjenői járásbíróshoz jegyzővé nevezte ki, Martinu Gábor aradi járásbírósi telekkönyvvizetőt pedig a VIII. fizetési osztályba sorozta és Klimberger Miksa aradi törvényszéki írnokot írodatisztá nevezte ki.

— A Munkás Otthon tartalék kórház összes betegeinek Székely Pál ur uzsonát, Kerpel Izsné bort ajándékozott, amiért a kórház vezetősége ezuton mond köszönetet.

— Köszönetnyilvánítás. Néhaj Glück Károly ravatalára szánt koszorú megváltása fejében Kohn József 30 koronát, Kaszab Géza pedig 20 koronát volt szíves adományozni egysülettünknek, mely nemeslelkű adományokért hálás köszönettel adózik — az aradi izr. jótékony egylet elnöksége.

— Neptun Maros-fürdő női osztálya megnyílt. Uszás tanítás. 2156

— Ugyvédi irodák b. figyelmébe. A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

— A vasvitéz emlékmű. Megírtuk, hogy a világháború emlékére Aradon emlékművet akarnak felállítani, amely egy vasvitézt ábrázolna. Az alakot a város polgársága szegekkel verné ki, amelyekre a szöveget elhelyező polgár neve lenne bevésve. Ezt a mozgalmat a Kossuth-asztaltársaság indította meg s épen úgy, mint a Kossuth-szobor létesítésénél a kivitel munkájának nagyobbik felét is a társaság kívánja magára vállalni. Ebben az ügyben a Kossuth-asztaltársaság hétfőn este 9 órakor a Magyar király vendéglőben ülést tart, amelyre Nagy Kálmán elnök meghívja a Kossuth-asztaltársaság tagjait.

— A fürdőévad megnyitása Buziásfürdőn. Mint értesülünk, Buziásfürdőben, hazánk híres szivgyógyfürdjében a fürdők üzeme május 15-én újra megkezdődött. A közönségnek a fürdő összes elismert gyógytényezői, a természetes szénsavas, radiumos fürdők, hidegvizgyógyintézet, Zanderintézet stb. úgy mint béke idején teljes mérvben rendelkezésre állanak. A fürdőhely távol a harci zajtól való kedvező lekvése és kitűnő klimatikus viszonyai folytán kellemes és nyugodt üdülőhelyet nyújt. A háború fáradalmi és izgalmai ugylászik igen gyakran okoznak szivgyengeséget és egyéb szivbajokat és ennek tulajdonítható, hogy a hadsereg üdülés céljából szabadságot tagjai már most is szokatlan nagy számban keresik fel a fürdőt. Sokan vannak, sebesülések által okozott benu-lásokban a csúszos izületi bajokban szenvedők, kiket a radioaktív fürdők és a Zanderintézet vonzottak oda. A fürdő nemeslelkű tulajdonosa, Muschong ur a hadsereg tagjairól igen liberálisan gondoskodott. A fürdőközönség megfelelő ellátását a hatóságok közreműködése folytán kitűnően szervezték és így a fürdőüzem kifogástalan működése teljesen biztosítva van. A kitűnő gyorsvonati összeköttetés lényegesen hozzá fog járulni ahhoz, hogy a fürdő igen nagy látogatottságnak örvendjen.

— Béke után keresni fogják a harctéri fényképeket és rajzokat, hogy egy-egy emléke legyen mindenkinek erről a világraszóló háborúról. Olvasóink figyelmébe ajánljuk, hogy a Tolnai Világlapja, amely néhány hét óta igazán szemtelket gyönyörködött rézkarcépeket közöl lapjában, előfizetőinek egy meglepetést készít, amennyiben megírja a világháború történetét és azt százakra menő eredeti harctéri fényképekkel és rajzokkal fogja megjelentetni. Ezt a művet, mely június 1-én jelenik meg, tisztán csak a lap olvasói szerezhetik meg.

— Bártfafürdő megnyitása. Bártfafürdő június 15-én megnyílik. A háborús események nem tettek kárt benne: vasas, mór-, szénsavas fürdői, vasas, sós, kénes források érintetlenek maradtak. A fürdő szállói, vendéglői, penziói megnyitottak, éleletről, lisztéről gondoskodás történt. Az igazgatóság a fürdővel szomszédos harcterekre kirándulásokat fog rendezni.

— Az aradvárosi rokkant katonákat gyámoltató és elhelyező bizottság június 13-án délelőtt 11 órakor a városháza emeleti tanács termében tartja alakuló ülését.

— Gazdát cserélt aradi ingatlan. Jovanov Vazul eladta az aradi 1787. és 6860. sz. tikvekben felvett Urbán Iván utca 22. házat 6000 koronáért Hegedűs Mihálynak.

— Gyermekkocsik legnagyobb választékban Fischer áruházában a Szabadság-téren. Összesen 16 nyári sport-kocsi már 16 koronától, ülő és álló patent gyermek székek 14 koronától. Kérném a cégre figyelni. Fischer áruház a Szabadság-téren. 227

— Felhívjuk a tanuló ifjúság figyelmét a szűnő alkalmából Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

— Hadisegélyző bélyegek százát két koronájával veszi Kerpel könyvkereskedése. Ugyisint vesz egész bélyeggyűjteményeket és könyvtárakat is. 198

— Papírárukból nagy engedményt nyújt viszonteladóknak Kerpel papírnagykereskedése. 198

— Olaszország térképe Kerpelnél. 198

— Olcsó papírszalvéták Kerpelnél. 193

SPORT.

Az Aradi Athletikai Klub közgyűlése.

(Az ifjúság sportolása. — A háborús év sportja)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 12

Ma délután a tagok meglepő szép számban való részvétele mellett tartotta meg ifj. Vas Gusztáv alelnök elnöklété alatt az Aradi Athletikai Klub XVII. évi rendes közgyűlését.

A rendkívüli idők következtében szokatlan keretek között folyt le a közgyűlés a bár az elnöki jelentés másfélór munkájáról számolt be alig pár szóban volt összefoglalható a klub tulajdonképeni sporttevékenysége, mert a klub működő tagjai egy pár kivétellel mind katonai kötelezettségüknek tesznek eleget, a jelentés mindazonáltal rendkívül érdekes dolgokat tárt a megjelentek elé.

Az elnöki jelentés reá mutatott arra a nagy reményre, amelylyel a klub az 1914. évi sport élethez hozzá fogott, azokon a mérkőzésekre és versenyekre melyeket az AAK. 1914. évi tavasza rendezett s arra a fájdalmas lemondásra, melyre a háború kitörése következtében kényszerítettett.

Bántólag hatott az 1914. évi sporton az a harc is, amely a magyar Labdarugó Szövetség egyesületei között tört ki s az a sajnálatos ellentét is, mely az aradi sportéletbe befészkelte magát s melyet az AAK. bármennyire óhajtana is megszüntetni, a klubon kívül álló okokból elkerülni nem tud. Érdekesen magyarázza meg a jelentés, hogy mily nagy mértékben emelkedtek egy-egy budapesti csoport vidéki látogatásának költségei részben a vasuti költségek emelkedése részben a vidéki sportélet fellendülése és egymásra való licitálása következtében.

Nagy lelkesedéssel és örömmel fogadta a közgyűlés az elnökség azon gondolatát, hogy a sportélet megmentése érdekében Arad város közép iskoláinak ifjúsága vonassék be a sportolásba; addig míg a szünet tart a klub telepén keresse az ifjúság a legnemesebb szórakozást. Az ifjúság élénk érdeklődése a klub ez igyekezetét sikerrel fogja honorálni s Arad sportélete méltó folytatást fog találni az ifjúság által elérendő eredményekben.

Büszkeséggel és örömmel vette tudomásul a közgyűlés, hogy a klub tagjai közül 118-an, élükön Urbán Péter báró elnökkel és Boros Károly titkárral a haza védelmére szólítottak el.

Fájdalommal emlékezett meg a jelentés a magyar sport halottairól, a hősi halált halt athlétákról, a klubot Boros Vida igazgató halálával ért veszteségről s szeretettel emlékezett meg a hadi fogságba került és a vitézi harcokban megsebesült tagokról.

Amikor örömmel emelte ki a jelentés azt, hogy a klub tagjai közül még senkit sem vesztett el s bizó reménységgel várja, hogy az eltávoztak mindenike vissza fog térni s egy-egy emléktárggyal gazdagítani fogja a klub háborús muzeumát, mely majdan hirdetni fogja azt, hogy az Aradi Atl. Klub mint vette ki részét tagjaival a haza védelméből, kimondotta a közgyűlés, hogy a hadbavonult tagjainak mindenikét emléklappal fogja kitüntetni s építendő klubházában elhelyezendő emléktáblán fogja neveiket megörökíteni.

Végül az új sporttelep építéséről szólott a jelentés s a tervek bemutatásával közölte az elnökség azt, hogy az új 7500 négyzetöölű, tehát öt holdra terjedő területet a klub már birtokba is vette, Arad városával a 25 évre szóló szerződés megkötött, az építéshez Arad városa 50000 korona jótállással jött segítségére a klubnak, s bizton remélhető, hogy a háború után

az építés a kilátásba helyezett állami támogatás mellett azonnal megkezdhető lesz.

A zárszámadások bemutatása és jóváhagyása után a klub új tisztikarát a következőképen választotta meg:

Elnök: (betöltetlen). Ügyvezető elnök: Urbán Péter báró. Társeelnök: Múlek Lajos dr. Alelnökök: Jagesi Károly dr., ifj. Vas Gusztáv. Mérnök: Schor Lajos. Orvos: Borsos Béla dr. Ügyész: Momát Döme dr. Választmány: Aradi Márton, Bakonvi Kálmán, Bácskai József, Bogván Károly, Boros Károly, Boros József dr., Boros Beni dr., Borszédi Ferenc, Brunhuber Ferenc, Dörner János, Duffner János, Grumáz László dr., Győrössy Endre, Hady Antal, Hehs Vilmos, Holló István, Hollós László, Imre Géza, Korányi Barnabás dr., Kamler János, Lócs Rezső, Molitorisz József, Nagy Sándor, Neidenbach Emil, Neidenbach Odón, Nyári Béla, Palotay Antal, Párecz István, Pataky Sándor, Petrány György, Reicher László, Réthy József, Salacz Béla, Szathmáry János, Siebig Béla, ifj. Szathmáry István, Szathmáry Géza, Szirmay Károly, Székely Károly, Dörner Emil.

Közgyűlés után a klub tagjai társas vacsorára ültek össze.

TARKASÁGOK.

*

(A rébuszok). Egyik aradi katonai kórházban halálos ágyán fekszik egy baka. Megjelenik a pap és a következő vigasztaló szavakkal fordul hozzá:

— Mint hős halez meg a hazáért, ki kötelességét híven teljesítette. Tudod-e kedves fiam, hogy hova száll a lelked, ha innen eltávozott? Tudod-e ki vár reád a mennyország kapujában és személtárazembe kinek a színe előtt fogsz nemsokára megjelenni?

A haldokló katona még az utolsó pillanatban sem vesztette el jó kedélyét és így válaszolt:

— Ne haragudjon föltáztelendő ur, de ezekre a kérdésekre most nem tudok válaszolni, talán máskor tessék jönni. Tetszik tudni én most nagy lázba vagyok és a föltáztelendő ur osupa olyan rébuszokat ad fel, amelyekre még egészségesen se tudnék felelni...

*

(Ami nem kell a harctérre). A katonák jó hangulatára jellemző az alábbi eset.

Az őrmester szemrehányással illeti az egyik közlegényt, aki álmosan, hanyagul öltözve áll előtte.

— Nem szégyenli magát, hogy néz ki?? Moeskos ruha, pucolatlan gombok, piszkos bakancs!

A katona nem jött zavarba és így felelt:

— Mit gondol őrmester ur, hogy mint gigerli fogok a harctérre menni?...

A válasz még a távolabb álló tiszteket is derűtlenségre keltette.

*

(Harctéri baleset.) Egyik aradi kávéházban az utazók asztalánál egy felkötött karu fiatalember ül. A vendégek szánakozva nézik az ifjút és mindenkire azt a benyomást teszi, hogy valószínűleg a harctéren volt, ott a karjába lövést kapott, most szabadságon van és ezért vetette le a katonaruhát.

Az utazók azonban irigyek egymásra és nem engedik, hogy a rendelő téves hitben legyen és mindenhol, ahol a sebesült hősnek látszó kollégájuk megfordult, előre beharangozták, hogy látogatást tevő X. Y. cég utazója nem a háborúban sérült meg, hanem most van először uton és sok helyen nem a legszívesebben fogadták, ez az oka, hogy egyik helyen kifacsmitotta a karját...

TANÜGY.

(—) Az Aradvárosi felső kereskedelmi iskolában a szóbeli érettségi vizsgálatok június hó 28—30-ig tartanak. A magánvizsgálatok ugyanazon napok délutánjaiban lesznek.

Steckenpferd- liliumtejszappan

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szappán ellen való elismert hatásánál fogva a bőr- és szépség gondozásánál való föltűnő hatásai miatt. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Berárlásnál óvatosság! Úgyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyére és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliumkrémje (30 fillér egy tubus) kitűnő szerről kezek gondozására.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Zeneiskola. Ilyen hosszú közlemények tekintetében tessék máskor a kiadóhivatallal megegyezni. Anélkül nem tehetjük közzé.

Virághullás. Sajnálattal nem közölhetjük. Csak igen jó és kivételesen értékes versek kiadására vállalkozunk. Ez, sajnos, nem ilyen.

Régi előfizető. Panaszát eljuttattuk a rendszérhez, amely intézkedni fog.

U. W.-né. A kért lap példány elment.

Aradi Közlöny. Mélyen megrázt az az érzés, amely aorából kicseng. Tessék azonban elbírni, hogy az ilyen igazán és őszintén átértett fájdalom — megfelelő művészi kifejezés és forma híján — nem való a nyilvánosság elé. Tudjuk, hogy amit ebbe a néhány sorba írt, a legigazabb és a legőszintébb érzés. És mégis: olyan valaki, aki talán felenyit sem érez, semmit sem mindebből: szebben meg tudna írni. Mert ahhoz, hogy érzéseket versbe írjon: poétának kell születni; ahhoz, hogy érezzen: elég asszonynak lenni. Be kell érnie azzal a búzával és talán fájdalmas tudattal, hogy érző asszonynak született. Amikor érzéseit leírja, ez bizonyosan megkönnyebbülést okoz, olyat, mintha jól kisírhata magát. Orizzo meg szeretettel, amit így ír és higye el: így többet ér, mintha nyomtatásban megjelenne, ahol csiszolt forma és költői kifejezésmód nélkül elhalványulnak az ilyen egyszerű gondolatok.

A győzelmes sereg. A verset sajnálattal nem közölhetjük.

Harcéri versek. Érdekes harcéri leveleket, események leírását szívesen hozzuk, azonban verset, csupán azért mert harcérien íródott, nem közlünk.

felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Szapadság-tér 11. számú házban egy nagyobb üzlet-helyiség, mely esetleg két üzlet céljaira is alkalmas, továbbá ugyanott az I. emeleten egy négyszobás saroklakás, folyó évi november hó 1-től bérbeadó. Bővebbet a házmesternél. 1880

Borítóknek a bor keveréséhez

WINTNER & CO.

WESSHUBLER

SAVANYUVIZ

250 ml-es

a bor savanyúságát,

is kellemesen csökk.

Rem fenti a bort.

Bártfa gyógy- fürdő megnyílt!

Vas-azén-savas-hidrogén-szulfid-fürdő. Alkalmos sós-vasas-kén-sav ivóvíz, Erzebet, Deák, Széchenyi szállodák, összes villák megnyitottak. 6000 hold ősfenyérdő. Közvetlen gyorsvonati összeköttetés. Tassas kirándulások a közeli volt harcterekre. Felvilágosítást ad a fürdőigazgatóság. 8777

KATONÁINK ÉLETMENTŐJE A
"SZANITEC"
TETUPOR

Legbiztosabb szer a kiütéses tifuszt terjesztő ruhatetvek ellen.

Gyógyszertárakban, drogériákban már mint kész tábori csomag (csak a címet kell ráírni) kapható 1 koronáért. Kérjünk azonban hálaoszlókat "Szánitec"-port, mert mint minden jónak, ennek is akad ellény tisztára. Ahol nem volna kapható oda 3 doboz utánvéttel küld. Auber Gyógyszertár, Mohács. 8747

Idehaza és a harctéren,
civil emberek
és katonák.

előszeretettel olvassák
az Aradi Közlöny-t.

Az Aradi Közlöny

a világháború eseményeiről mindenkor a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén is legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny

mindenhol követsi há olvasóját.

A kiadóhivatal nyaraló és bevonult előfizetőinek, előbbieknek a nyári tartózkodási helyre, utóbbiaknak a tábori postán pontosan utána küldi

az Aradi Közlöny-t.

Az Aradi Közlöny előfizetési ára:

Helyben:

Vidéken:

Egy hóra 2 K — f.

Egy hóra 2 K 40 f.

1/2. évre 6 K — f.

1/2. évre 7 K — f.

Következő ujdonságok érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes
kölcsonkönyvtárába:

Mercy H. J. Károly: Amerika césárja R. gény, Br. Váradi Balogh György: Ahol az ágyu szól, Szikra: Ez az, Hoggard Rider: Ayesha visszatér, Lázár Miklós: Fronton, Kálnoki Iván: Háborús iráfák, Landauer Béla: A nagy esztendő, Herceg: Sarajevótól Lodzlg, Lovik Károly: Egy elkésett lovag, Malonyay: A virtus, Szomaházy: Egy kém története, Móricz Zsigmond: Mese a föld fűvön, Barabás Arthur: Kis mesék a csügedőknek, Karinthy Frigyes: Beszéljünk másról, Bródy Sándor: II. Fehérkönyv, Ambrus Zoltán: A lóparti gyilkosság, Koch: Az anyajegy, Kunt: Linke szerkesztő, Heyking: Caun, Zemplényiné: A leghatalmasabb érzés, Zóráy: A megváltó szerepe, Hevesi: A becsület, Czöbel: A két arany hajszál, Hervien: Az idegen, Garat: Dr. Molitorisz rögeszméje, Butti: A boldogságért, Sven Hedin: Egy harcban álló nemzet, Doyle: Veszedelmek, Karinthy: Két hajó, Lillencron: Háborús novellák, H.: Vörös könyv, Császár: Az ezredesék, Lux Torza: Novellák, Nagy Endre: Csataképek, Tábori levelek, Williamson: Az erdőfia.

Németben: Aram Kurt: Der Schatten Jordan W. Die Sebalds, Boy Ed Ida: Ein Augenblick im Paradies, Richard Voss: Mit Weinkrub in Haar, Roman. Vollguartz Ingeborg: Peterszen und ihre schwesstern, Dahl: Der Zuchtmeister, Ballestrem: Weisses Tauben, Eden: Graf Alexia Bodiskov, Glyn: Drei Wochen, Harder: Thönerne Füsse, Rachel: Baldbereit, Die heilige Rita, Werder: Im Inselmeer, Aage Madelung Die Gezeichneten, Zobelitz: Aus tiefen Schacht, Rasmussen: Was Frauen wollen, Schubert: Die Flucht nach Amerika, Hartwig: Haus Bikenbach, Zobelitz: Der Herr im Hause, Werder: Die Meistergeige, Harder: Erbsünde, Schumacher: Kaiserin Eugenie, Seeliger: Peter Voss der Millionerdieb, Schirokauer: Die sieben Grosmacht, Gontard: Seelenverkäufer, Lütkeburg: Freda Halgren, Wasner: Der Presseball.

Kölcsondíj: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Videki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgáltatásban részesülnek.

A zenemű-kölcsontárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsontári díj havi 2 korona,
vagy füzetenként 20 fillér.

Legújabbak: Dr. Wagner: A német dobosok, Carroll: Mississippi Two Step, Szirmai: Ez tovább így nem mehet... (A papa kedvence-ben), Kondor: Akkor még nyár volt, Reményi: Levél egy urilányhoz, Gebhardt: Hősök álma, Valse, Daniderff: Jőjj velem viruló violám, Lehár: Huszárdal 1914., Pap: Aldások a király!...

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

HANNY! GYERE VISSZA, MINDEN MEG VAN BOCSÁJTVA.

41

574. szám.

Ovarsánd község előjáról.

Haszonbéri árverési hirdetmény.

Ovarsánd község tulajdonát képező vadászati jog 1915. évi július hó 1-étől (6) hat évre terjedő időre Ovarsánd körjegyzői irodájában 1915. évi június hó 23-án d. e. 9 órakor tartandó árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

Ovarsánd, 1915. június hó 1-én.

2111

Községi előjáróság.

Fritz Schulz jun. Ges. m. b. H. Aussig a. E.

8846

Elárusító helyek falragasz útján megtudhatók.

Nyíltér.

Rohitsch-Sauerbrunn gyógyfürdő.

Déli vasút állomás, Steiermark.

Legmodernebb hygienikus berendezések. Különösen alkalmas láb-
badozó katonáknak. Kitűnő
gyógyeredmény gyomor- és bél-
bántalmaknál, szívbajoknál, neu-
rastheniánál.

Testedző gyógyintézet.

== Fürdőidény áprilistól októberig. == 3807
Arjegyzék a fürdőkezelőség által.

Uj szálloda

Nagyváradon, a Rákóczi-uton!

Megnyílt a nagyuri kényelemmel berendezett

Vaiszlovich Park Szálloda.

60 szobával és lakosztályokkal. Fürdőszobákkal, minden szobában meleg-hidegvizes mosdókkal. — Melegvizesfürdő. Vacuum Cleaner, higiénikus berendezés. — Zene-mentes, csendes és tiszta hely.

Nagy fenyves park, lugasokkal és Glorietekkel!

Nagyváradon, Rákóczi-ut 5. sz.

Telefonszám: 808. Villamos megállóhely!
Automobil garage és istálló 1881

Uj könyvek.

* Az olasz háború előzményei. Közvéleményünk még mindig élénken foglalkozik az olasz hítszegés ügyével. A külügyminisztérium legújabb Vöröskönyvében összefoglalta azokat a diplomáciai iratokat, amelyek az olasz háború előzményeire vonatkoznak. Ezt a Vöröskönyvet „Az olasz háború előzményeiről” címmel az Athenaeum teljes szövegében magyar nyelven kiadta. A 40 filléres új Vöröskönyv minden könyvkereskedésben kapható.

* A világháború képes kronikájának, a Révai Testvérek kiadásában megindult népszerű vállalatnak 86. száma is tele van rendkívül érdekes fényképfelvételekkel. Mélynyomású műmelléklete Maader művészi festménye után készült, s Vilmos császárt ábrázolja magyar huszárok körében. A füzetet, a háború humora egészíti ki. Egy füzet ára 24 fillér, előfizetés negyedévre három kor Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

* Karinty Frigyes: A repülő ember. Wittmann Viktor emléke. Egy író könyve ez a repülésről és egy szerető szívé ember forró megemlékezése meghalt jó barátjáról. Karinty Frigyes emléket állított Wittmann Viktornak, a legkiválóbb magyar pilótának és papírra varázsolta egyúttal azokat az impresziókat, amelyek repülés közben támadtak lelkében. Aki elolvassa Karinty érdekes könyvecskéjét; lelkileg gazdagodott, mert új érzésekkel telt el, mert egy egészen új világot ismert meg. A füzet, melyet Wittmann Viktor jól sikerült arcképe díszít, a Modern Könyvtár 460—461-ik számaként jelent meg, ára 40 fillér.

* A Társaság. Bájos címképpel, gazdag tartalommal és érdekes illusztrációkkal jelent meg A Társaság e heti száma. Ujítás a lapban a Miért? című rovat, melynek aktuális apróságai gyakrabban fogják tartítani a lap hasábjait. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Műlatvány-számot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, Ritz szálló.

* Szemelvények a Koránból. Arabból fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Dr. Endrei Gerzson. Az egész világ figyelme a törökök, a mohamedánok felé fordul. Lelkesedéssel fogadjuk Dr. Gerzson főgimnáziumi tanárnak munkáját, mely megismertet bennünket a Koránnal, azzal a remekművel, mely gyökere a török gondolat- és érzésvilágnak. Az érdekes és bizonyára nagy közönséget hódító könyvecske az Athenaeum népszerű vállalatának a Modern Könyvtárnak 462—463-ik számaként jelent meg és ára 40 fillér.

* Pillisi Lajos: A kárpáti harcokból. Az Athenaeum kiadásában megjelenő Modern Könyvtár egymásután adja ki a háborús füzeteket. Köztük első sorban haditudósítók feljegyzéseit. Pillisi Lajos közel volt mindig a háborúhoz, hallotta a lélegzését, de amellett meg volt a nyugalma az összefoglalásokhoz, a benyomások művészi feldolgozásához. Pillisi meleg és érdeklődő szívvel ír a háborúról — és így közel fér az olvasó szívéhez. A mellett érdekesen beszél el és nagyon finoman jellemze.

Könyvecskéjének, mely a Modern Könyvtár 464—467-ik számaként jelent meg, nagy sikert jósolunk. Ara 80 fillér és minden könyvkereskedésben kapható.

„Matteine“

poloska és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10—43.

(Tulajdonos: Fischez)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csakoly évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 1281

ZSIR

prima, egészséges
idei disznózsir kap-
ható 10 kilogram-
tól kezdve 2147

kg-ja 4.80 K.-ért

Kaimár Endre

Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok.

670. Telefon szám 670.

Figyelem! Ujdonság!

Szorult helyzetben jó tanács sokat ér!

A folyton növekvő hus-árak miatt nehéz a t. fogyasztó közönség igényeit úgy kielégíteni, hogy az kevés pénzért jót egyen! Hogy ezt lehetővé tegyem, bevezettem

a vegetárius élelmi cikkeket,

melyek által beigazolom, hogy olcsó pénzért is jót lehet enni.

Arak:

Tejföllel habart zöld borsó 60 f.	Tejföllel habart Spárga... 70 f.	Turós rétes egy adag... 60 f.
" " " bab 60 f.	Vajas burgonya... 50 f.	" lepény egy adag... 60 f.
" " " tök 60 f.	" rántott hal... 70 f.	" palacsinta egy adag 60 f.
" " Carfiol 70 f.	" főtt és sült tészták... 60 f.	" dereje egy adag... 60 f.
Abonnenseket elvállalok, naponta új étlap.		Mindennemű tejleves... 30 f.

Kiváló tisztelettel

özv. Krauszmann Sománé vendéglős, Asztalos Sándor-utca 9.

11865—1915.

Arad szab. kir. város rendőrkapitányi hivatala.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Aradon, 1915. évi május hó 21-én 1 darab koros szürke paripa bittangsgásban elfogatott.

A tulajdonos folyó évi június hó 25. napjának d. e. 8 órájáig a kapitányi hivatalnál jelentkezhetik és tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha a tulajdonos jogát beigazolni nem képes, tulajdonosa a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat mint gazdátlan jószág az aradi állatvásártérén f. évi június hó 25-én d. e. 9. órakor a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett nyilvános árverésen el fog adatni.

Arad, 1915. évi június hó 5.

Green Nándor
főkapitány.

Négy darab szénaprés

csavaros kézi hajtású eladó;

munkában megtekinthetők és megvehetők Deutsch Miksa nagykereskedő cégnél, Déván.

2140

Tetvek és férgek

ellen legbiztosabb óv- és irtószer

a „PETRIS“-folyadék

(Anisol compositio.)

Pársaori bekenés által megszabadít — különösen a harcúterén levő katonákat — a kiütéses tifussz-hordozó tetvektől. Tábori csomagolásban (csak a címet kell reáírni) ára 1 korona 60 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO“-folyadék és Peppo hintőpor segítségével. Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utasításai 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utasításai 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Magyarország leghygiénikusabb
szénsavas, sós, vasas, radioaktív
forrásai.

Moorfürdők. Hidegvízgyógyász.

BUZIÁSFÜRDŐ

Elsőrangú szivgyógyfürdő

Természetes szénsavas, sós,
radioaktív fürdők.

Női bajoknál.

Hólyag, vesebajok, köszvény,
osuz, idegbántalmaknál.

Szív bajoknál.

Billentyűhibák, szíviom gyengesége, ér-
elmeszesedés, ideges szív bajok.

Háboru okozta utóbajoknál

Lőtt vagy szurt sebek után fellépett
hűdések, izületi bajoknál, gyen-
geségi állapotoknál.

Ivókúra, Diétáskonyha, Zanderintézet, Röntgen és kórvegyészeti laboratórium

Fürdőidény: május—október.

A fürdővendégek kifogástalan ellátásáról (jó kenyér, polgári árak) gondoskodva van.

Hivatalos fürdőorvos:
MAHLER GYULA dr.

Részletes prospektussal szolgál:
Muschong Buziás gyógyfürdőjének
igazgatója.

Buziáson fürdőorvosi gyakorlatot folytatnak:
BIASINI J. dr., PORUTIU R. dr., SCHOPF
J. dr., SUGAR R. dr., GLASS R. dr. urak.

2132

APRÓ HIRDETESEK

KÜLÖNFÉLE

3 szobás emeleti lakás
azonnal kiadó és egy Thék-féle
rövid zongora eladó. Rákóczi-utca
5. szám. 2148

Krausz Paulin
első aradi 112.000 kötetes köl-
esönkönyvtárát a vakációk idő-
sége részére kedvezményes árban
ajánlja. Ugyanitt új és használt
ifjúságratok legolcsóbban kapha-
tók. 241

A drága citromot
teljesen pótolja a Földes-féle Cit-
rom szörp ebből 1-2 evőkanálnyi
egy pohár vízre adja a legpompá-
sabb limonádét. 1 kiló ára 2.20
fillér. Legfinomabb hegyi málna-
szörp kilója 2.40. Földes K. gyógy-
szertár Deák Ferenc-utca, Hehs
Vilmos gyógyszerháza Batthyányi-
utca. 12

Tégla.

Marosparti telepemről jömi-
nőségű II. osztályú kézi téglá-
ezrenként 20 korona árban
eladó. Nagyobb vételnél ár-
engedmény. 222

Pollak Sándor

göztéglagyár Arad-Miklóska.
Városi iroda Nádor-utca 14. Telefon 938.

Az ujonnan életbe lépett pol-
gári perrendtartás foly-
tán szükséges

Ügyvédi és bírószági nyomtatványok

kaphatók az
Aradi Nyomda Részvénytársaság
nyomdájában,
József főherceg-ut 22. szám.
(Bejárat a Kossuth-szobor-
ral szemben.)

12069—1915. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi Belügyminis-
terium 51381—1915. számú rende-
letével megtiltotta, hogy a gyor-
segély Augusztá-alap által készí-
tett hadi emlékérmékhez hasonló
hadi emlékérmeket az Augusztá-
alapon és általa igazolvánnyal el-
látott gyűjtőkön kívül, más is
forgalomba hozhasson, valamint
azt is, hogy ezeknek az érmeknek
befoglalására szolgáló és szintén
az Augusztá-alap által készített

arany és ezüst kereteket más is
előállíthasson.

Aki ezen tilalmat megszegi,
ha a cselekmény a család büntet-
tének vagy vétségének tényállá-
dékát nem menti ki, 7270—1914.
B. M. ein. sz. belügyministeri ren-
delet értelmében, tízenöt napig
terjedhető elzárással és kétfős
koronálg terjedhető pénzbüntetés-
sel fog büntettetel.

Arad, 1915. június 10.

Green, főkapitány.

Karwini

kocka szén

Karwini

koksiz

megrendeléseket waggonszámra s
azonnali vagy későbbi szállításra
legjuttányosabb áron házhoz szál-
lítva elfogad:

Pollak Sándor

göztéglagyári irodája Arad, Nádor-
utca 14. Telefon 938.

13070—1915. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. Honvédelmi minis-
terium 6410—1915—20—b. sz. ren-
delete folytán közhírré teszem a
következőket:

A fekete tuskésdrótból és cin-
kezt tuskésdrótból a jelen rende-
let életbeléptetésének napján a
kereskedőknél és ipari vállalatok-
nál eladásra, vagy további feldol-
gozásra szánt akár már el is adott
minden meglévő készlet hadicélok-
ra igénybevételek jelentetik ki.
Ezen készleteket birtokosaik
kötelesek 1915. év június hó 15.

napjáig „Tábori szállításvezetőség
Miskolc” címre vasúton, gyors-
árúként feladni.

A szállítási költségeket a ka-
tonai igazgatás a feladónak meg-
téríti.

A feladott anyagokért a kö-
vetkező térítések fognak fizettetni:
a) cinkeztett tuskésdrótról 100
gr-onként 44 kor.

b) a fekete tuskésdrótról 100
gr-onként 89 kor. a drót vastag-
ságára való tekintet nélkül.

A készlet birtokosa köteles a
feladással egyidejűleg az elszállí-
tásra kerülő készletekről egy hiva-
tatos ívvel ellátott másolatot és egy
jegyzéket postán, ugyancsak a
„Tábori szállításvezetőség Miskolc”
címre elküldeni. — A jegyzék-
ben fel kell tüntetni a készlet bir-
tokosát, az anyag nemét, a kül-
deményen a felismerhetőség céljá-
ból alkalmazott jeleket, a külde-
ményeknek a felvevő vasúti hiva-
tal által megállapított számát és
súlyát. A jegyzéket a feladónak
alá kell írnia.

A fuvarlevél másolat és jegyzék
alapján a címzett a térítés kiuta-
lása iránt intézkedni fog.

A jegyzék második példányát
a „Központi fémrekrutációs bizott-
ság Budapest Kereskedelemügyi
ministerium” címre kell közvet-
lenül megküldeni.

Aki a készleteket a megsza-
bott határidőig be nem szolgáltatja
az 1914. L. t.-c. 17. §-a értelmé-
ben két hónapig terjedhető elzár-
ással és 600 koronaig terjedhető
pénzbüntetéssel fog sújtani.

Esetleges felvilágosítások hiva-
talom ikerügyi osztályánál meg-
kaphatók.

Arad, 1915. június 9.

Green
főkapitány.

Meghívó.

Az „Aradi közuti vaspálya és téglagyár r. t. felszámolás alatt”
részvényeseinek az 1915. évi június hó 27. é. n. 3 órákor Aradon,
a Központi Szálloda külön termében tartandó évi

rendes közgyűlésére.

A részvényesek, akik a közgyűlésen részt akarnak venni, tartoz-
nak részvényeiket az alapszabályok 14. §-a értelmében vagy a „Magyar
vasúti forgalmi r. t.”-nél, Budapest (V., Sas-utca 1.) vagy a társaság
téglagyári irodájában Aradon, legalább 8 nappal a közgyűlés előtt letenni.

Tárgysorozat:

1. A felszámoló jelentése és zárószámadási kimutatása az 1914.
üzletévről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1914. üzletévről.
3. A felszámoló és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény
magadása.

Budapest, 1915. június havában.

A felszámoló.

Kimutatás

az Aradi közuti vaspálya és téglagyár r. t. „felszámolás alatt” vagyonáról 1914. december 31-én.

Vagyon.	Kor.	f.	Töke.	Kor.	f.
Téglagyári befektetések...	24962	72	Részvénytőke ...	216800	
Téglagyári készletek ...	14554		Előfordulások ...	359002	89
Adások:			Hitelezők ...	17129	15
Arad sz. kir. város 470582—			Kisorsolt részvények bevált		
Aradi első takarékpénztár ...	2970	50	tartaléka ...	600	
Levél az aradi kir. törvényszéknek ...	1871	—			
Egyéb követelések ...	2090	—			
Pénztár: Készpénzkészlet 1914. december 31-én ...	91	66			
Veszteség ...	76210	16			
	593332	04		593332	04

Arad, 1914. december 31.

2089

A felszámoló bizottság:

Dr. Szirmai Rikárd, s. k. Erdélyi Vince, s. k. Gergely Vilmos, s. k.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság:

Pucher Ottmár, s. k. Dr. Varjassy Lajos, s. k. Tenner József, s. k.

Az „Aradi Kereskedők Köre”
helyeszközlő osztálya

mielőbbi belépésre keres:

Aradi cégek részére 1 rőfös és
rövidára és 1 fűszer és csomago-
szakmabeli segédet, továbbá több
gyakorlattal bíró nőfőosztályt.

Vidéki cégek részére 2 rőfös
és rövid, több vegyes szakmabeli
alkalmazottat.

Végre aradi és vidéki cégek
részére irodai gyakornokokat.

Ajánlatok fenti címre küldendők.

Csak válaszbélyeggel ellátott
levelekre válaszolunk.

Az Aradi Kereskedők Köre
helyeszközlő osztály
1945 igazgatsága.

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becserekl; ugyisintén
régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 964.

Értesitem

2011

a n. 6. közönséget, hogy az

éttermemet

a Zrínyi-utcába (Apollo szin-
ház mellé) helyeztem át,

ahol naponta villásreggeli, meleg és
hideg étel, tiszta libasírral főzve,
állandóan kaphatók. Minden idő-
szakban hideg és meleg fiatal
libasírt házhoz küldve is kap-
hatók. Ugyisintén mindenféle házi
sütemények, mint kindli és fládni,
állandóan készítenék. Vannak Ju-
tányos árak. Szolid kiszolgálás. Ki-
vételre házhoz szállítás. További
szíves pártfogást kérek, kiváló
tisztasággal.

Goldman Regina.

18922—1915.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a vá-
ros által beszerzett állatok husát
a város által megállapított maxi-
mális ár mellett Glück Károly és
Testvére, Mátyás Mojsza és Taras,
Taschenka Agoston, Krupa Ká-
roly, Farkas János, Papp István,
Koch Sándor, Koch Mór és Csokán
Ezred aratja mézarszékében. A
más mézarszékben aratott hus
a silányabb marhákra nézve meg-
állapított maximális árak érvé-
nyesek.

Arad, 1915. május 29.

A városi tanács.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és betűöntödéje. Kiadótulajdonos: Aradi nyomda t. t.